

FERENCZY IDA ÓVODA
PEDAGÓGIAI PROGRAMJA

Tartalom

Bevezető	3
1 Az óvodák szervezeti felépítése, bemutatása	3
2 Gyermekképünk, óvodaképünk	9
3 Az óvodai nevelés feladatai	11
3.1 Az egészséges életmód alakítása	11
3.2 Az érzelmi, az erkölcsi és a közösségi nevelés	14
3.3 Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása	17
4 Az óvodai élet megszervezése	21
4.1 A gyermekek napi és hetirendje	21
4.2 Az óvodai nevelőmunka dokumentumai	21
5 Ünnepek, megemlékezések, hagyományápolás	21
6 Az óvoda élet tevékenységformái és az óvodapedagógus feladatai	22
6.1 Játék	22
6.2 Verselés, mesélés	25
6.3 Ének-zene, énekes játék, gyermektánc	27
6.4 Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka	29
6.5 Mozgás	32
6.6 A külső világ tevékeny megismerése	34
6.7 Munka jellegű tevékenységek	38
6.8 A tevékenységekben megvalósuló tanulás	39
7 Fejlődés jellemzői óvodáskor végére	41
8 Gyermekvédelem	42
9 Az óvoda kapcsolatrendszere	44

Bevezető

Változó világunkban olyan emberekre van szükség, akik képesek megújítani tudásukat, alkalmasak az **élethosszig tartó tanulás** feltételeinek megteremtésére. E képességek, készségek megléte, vagy hiánya döntő módon meghatározhatja egyéni boldogulásuk esélyeit. Ezért kell már óvodáskorban alapozni azokat az örök érvényű, az emberiség által kialakított etikai, műveltségi és tudásbeli értékeket, amelyek segítenek eligazodni a családban és a gyermeket körülvevő természeti és társadalmi környezetben.

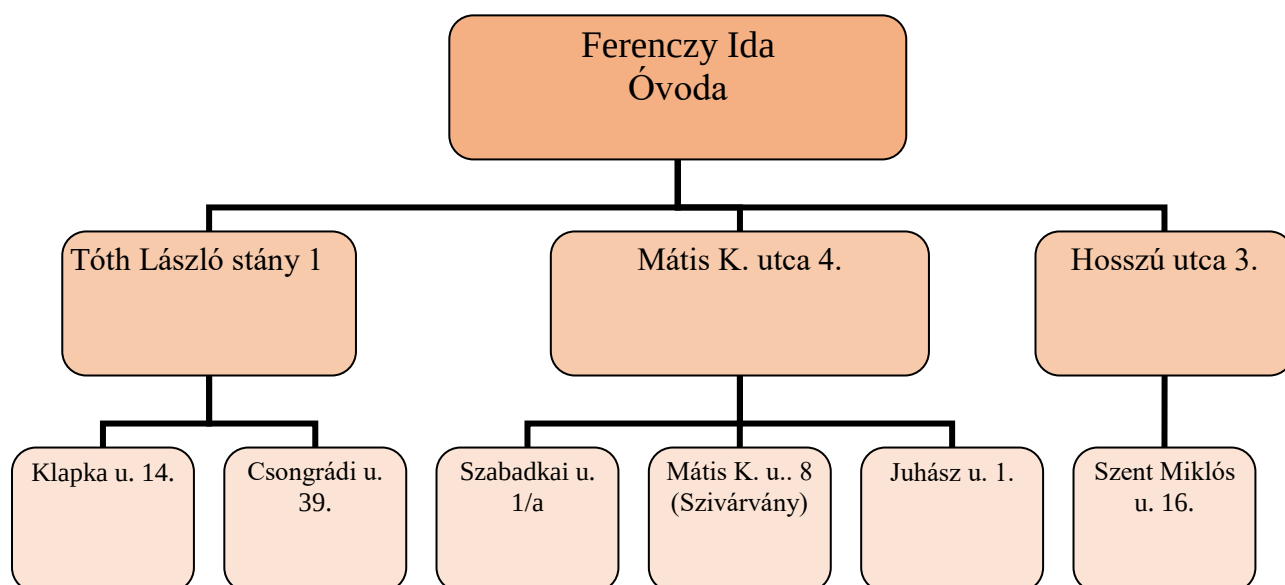
Az Óvodai nevelés országos alapprogramja – a hazai óvodai neveléstörténet értékeire, nemzeti sajátosságaira, a pedagógiai és pszichológiai kutatások eredményeire, a magyar nevelésügy nemzetközileg elismert gyakorlatára építve, az emberi jogok és alapvető szabadságjogok, valamint a gyermeket megillető jogok biztosítása érdekében, a Magyarország által aláírt nemzetközi szerződésekből vállalt kötelezettségeket figyelembe véve – meghatározza az óvodánkban folyó pedagógiai munka alapelveit.

A folyamatosan fejlődő gyermeki személyiségből indul ki, amely, mással nem helyettesíthető szellemi, erkölcsi és biológiai értelemben is egyedi személyiség és szociális lény egyszerre.

A gyermeket, mint fejlődő személyiséget gondoskodás és különleges védelem illeti meg. A gyermek nevelése elsősorban a család joga és kötelessége, s ebben az óvodák esetenként hátrányt csökkentő szerepet töltenek be. Az óvodai nevelésnek a gyermeki személyiség teljes kibontakoztatásának megerősítésére kell irányulnia, az emberi jogok és a gyermeket megillető jogok tiszteletben tartásával, oly módon, hogy minden gyermek egyenlő eséllyel részesülhessen színvonalas nevelésben.

1 Az óvodák szervezeti felépítése, bemutatása

A Ferenczy Ida Óvoda 9 feladatellátási helyet foglal magában, melyből három önálló ügyvitellel rendelkezik. A három óvodához tartoznak az ábra szerinti óvodák.

Szivárvány Óvoda (Mátis Kálmán u. 8.)

Kecskemét új, 7 csoportos óvodája a városközpont közelében, a Vörösmarty Iskola épületében került kialakításra.

A korszerűen felszerelt intézmény tágas udvarral, tornateremmel rendelkezik.

Az óvodában megünnepeelt jeles napokkal színesebbé, gazdagabbá tesszük a hétköznapiakat (Mihály napi vásár, Szent György nap). Ezek az események maradandó közös élményt adnak, mélyítik az összetartozás érzését.

Beépítjük a gyermekek nevelésébe mindazokat a hagyományokat, melyeket óvodáink évtizedek óta őriznek. Megismertetjük a gyerekeket a hazai tájjal, a néphagyományokkal, szokásokkal.

Nevelési gyakorlatunkban az érzelmi és erkölcsi nevelés komoly hangsúlyt kap, mert ez alapozza meg a személyiség szocializációját.

Mátis Kálmán u. 4.

Az 1966-ban épült, 5 csoportos óvoda a városközpont közelében helyezkedik el, távol az autók zajától.

Tágas, világos, új bútorokkal berendezett csoportszobák biztosítják a barátságos légkört. A játékok, bábok, hangszerek, tornaszerek megfelelő mennyiségben és minőségben állnak a gyermekek és az óvodapedagógusok rendelkezésére.

Nagy, fedett homokozó, mozgásfejlesztő játékok, hatalmas árnyékot adó fák mind a szabad levegőn való tartózkodás lehetőségét bővítik.

Pedagógiai alapelvünk, hogy a gyermeket tisztelet, elfogadás, szeretet és megbecsülés övezze, hiszen ilyen légkör segíti személyiségfejlődését és egyéni képességei kibontakozását.

Szabadkai utca 1/a

Az óvoda 1979-ben, a „Nemzetközi Gyermekévben” nyitotta meg kapuit.

Jelenleg 3 csoportban 75 férőhellyel rendelkezik.

A hangulatosan berendezett csoportszobák ideálisak a gyermekek családi légkörben történő nevelésére.

A városban az egyik legnagyobb füves udvarral és szánkózó-dombral rendelkezünk, így biztosítjuk a gyerekek nagy mozgásigényének levezetését. A sokféle udvari játék ad lehetőséget a mozgásfejlesztésre, a vidám szabadlevegőn való tartózkodásra.

Az óvodánk napirendjében kiemelt szerepet kap a játék, élménynyújtás, kirándulások, változatos sportlehetőségek biztosítása.

Juhász Utcai Óvoda

A 2 csoportos óvoda Kecskemét régi, úgynevezett „Muszáj” városrészében található.

Az óvodánk kiemelt feladata a szociokulturális hátrányok leküzdése, a gyermekek esélyegyenlőségének elősegítése.

Jelenleg 50 kisgyermek neveléséről, oktatásáról lelkes, hivatásuk iránt elkötelezett pedagógusok gondoskodnak. A csoportszobák tágasak, világosak, játékkal, fejlesztőeszközökkel gazdagon felszereltek.

Kiemelt szerepet tulajdonítunk a szocializáció folyamatának, legfontosabb területnek az érzelmi nevelést tekintjük. A hatékony személyiségfejlesztés alapját a szoros érzelmi kapcsolat teremti meg.

A tanulás-tanítás is tapasztalatszerzés és cselekedtetés szellemében játékosan történik.

Alapelvünk: az óvoda minden napja a gyermekek számára örömforrás legyen, mindig élményekkel gazdagodva menjenek haza.

Tóth László sétány 1.

Az Árpádvárosi Óvoda Kecskemét központjában található, 1979-ben a „Nemzetközi Gyermekévben” épült. Bár az elhelyezés lakótelepi, környezete mégis családi hangulatot tükröz.

Az óvoda barátságos, szép, világos, tágas csoportszobáival, udvari fajtátékaival, medencéjével vonzó a szülők és a gyermekek körében. A hat csoportos óvoda rendelkezik a nevelő-oktató munkához szükséges eszközrendszerrel.

Az Árpádvárosi Óvodában működő Fejlesztőpedagógiai munkaközösség városszerte elismert szakmai műhely.

A fejlesztő, felzárkóztató tevékenységet nyelv és beszédművelő, részképesség valamint differenciál fejlesztő képesítéssel rendelkező óvodapedagógusok segítik.

Minden évben megrendezzük a városi Bóbita Bábtalálkozót, mely egy kellemes színfoltja az intézményi hagyományoknak.

Csongrádi Utcai Óvoda

A 3 csoportos óvoda a belváros külső peremén helyezkedik el. Kecskemét város legelső óvodái között tartják számon, 1874 óta fogad gyermekeket.

A kis alapterületű csoportszobákban a nevelés családi hangulatú környezetben történik. A többnyire szociokulturális hátrányokkal érkező gyerekek beilleszkedését, nevelését, oktatását fejlesztőpedagógusi végzettségű óvodapedagógusok is segítik.

Az épülethez belső és külső játszó udvar tartozik, a belső udvarban fajtátékok és homokozó található, a külső udvarrész füves, alkalmas a labda és ügyességi játékokra.

Hagyományainkat a szülőkkel együtt tesszük még emlékezetesebbé, családi kirándulások alkalmával, ünnepek megrendezésével, gyermeknap programok szervezésével és nem utolsósorban az úszás, valamint tánc tanítással.

Az óvoda mottója: *Gyermek iránti tisztelet, szeretet, elfogadás és megbecsülés.*

Klapka Utcai Óvoda

A Klapka utcai Óvoda 1952 óta folytat nevelő-oktató tevékenységet.

A 3 csoportos óvodában vegyes életkorú gyerekek játszhatnak együtt. Az óvodai élet változatosabbá tétele érdekében színház, kiállítások látogatását, különböző szakköröket szervezünk.

Az óvodapedagógusok a „Körlánc Környezeti Nevelés” projekt szellemében nevelik és fejlesztik a gyerekeket. A környezettudatos, környezetre odafigyelő magatartás az óvodai élet mindennapjait áthatja.

Kiemelt esemény a „Madarak, fák napja” környezetvédelmi projekt.

A családokkal a partner elvű kapcsolatfelvételt szorgalmazzuk, annak érdekében, hogy az itt eltöltött évekre jó érzéssel, szeretettel, sok-sok élménnyel gazdagodva emlékezzenek vissza.

Szent Miklós Utcai Óvoda

Máriavárosban, nyugodt, csendes környezetben, egy felújított villa-épületben működik a 2 csoportos óvoda. Az óvodához nagy, parkosított játszóudvar tartozik. Az épület jellege, mérete valamint a sok éve együttműködő munkatársi gárda szemlélete alapján tisztelték meg az óvodát a szülők a "családias" jelzővel.

A gyerekek fejlesztése két, korszerűen felszerelt vegyes életkorú csoportban történik.

Munkánkat szakemberek által kidolgozott, a nevelés egészét átfogó, korszerű pszichológiai, pedagógiai alapokkal és módszerekkel tervezzük, melyek megalapozzák a sikeres iskolai teljesítményt.

Minden évben megrendezzük az „Egy nap a gyermekekért” családi programunkat.

Hosszú Utcai Óvoda

Kecskemét városközpontjában, a Szórákaténusz Játékmúzeum és Játsszóház szomszédságában található a 9 csoportos óvoda.

Óvodai nevelésünk fő irányelve a művészetekre való nyitottság, esztétikum iránti fogékonyság, szeretetre való igény kialakítása a gyermekek szükségleteinek kielégítésével.

Nevelésünk a gyermeki jogok tiszteletben tartásával, a gyermeki személyiség teljes kibontakoztatásának megerősítésére irányul az esélyegyenlőség figyelembe vételével. Minden évben megrendezzük az óvodások városi versmondó találkozóját.

A művészetek eszközeivel, séták, múzeum- és kiállítás látogatások során ismertetjük meg a gyermekekkel közvetlen környezetüket.

2 Gyermekképünk, óvodaképünk

Minden gyermek a saját képességei és környezeti feltételei figyelembe vételével nevelhető, fejleszthető. Fejlődését meghatározzák genetikai adottságaik, eltérő érési ütemük, és a különböző környezeti hatások. Így az óvodás korú gyermek szomatikus, mentális, szociális fejlődése egyénenként és életkoronként változó.

Az óvodáskor szenzitív-érzékeny, fogékony időszak a különbözőségek elfogadására. A játék elsődlegességét, az élmények feldolgozását támogató környezetben felnövő gyermek, maga is befogadóvá, elfogadóvá, együttműködővé válik, a különbözőségekkel természetes módon él együtt, empatikus, szociális játszótárs.

Nevelőmunkánk akkor eredményes, ha a gyermekek személyiségét megismerjük, elfogadjuk, érzelmi biztonságot teremtünk számukra. Egyéniségüket tiszteletben tartva törekszünk arra, hogy az új ismeretek befogadására nyitottak és felkészültek legyenek.

Ennek tudatában szeretetteljes, biztonságérzetet adó, érzelmgazdag óvodai életet teremtve próbáljuk kielégíteni testi-lelki-szellemi szükségleteit:

- művészetekre való nyitottságát,
- nagyfokú mozgásigényét,
- csillapíthatatlan játékgigényét, tevékenységvágyát,
- gyermeki kíváncsiságát, tudásszomját,
- esztétikum (mese, zene, környezet) iránti fogékonyságát,
- szeretetre való igényét.

Óvodáskorban az értékeket a felnőttek közvetítik a gyermekek számára, ezért a gyermekismeretre és módszertani szabadságra alapozott szakmai tudást folyamatosan és kreatív módon megújítva kell felkészülni az óvodai nevelési feladatokra.

A hazájukat elhagyni kényszerülő családok gyermekeinek óvodai nevelésében biztosítani kell az önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését, társadalmi integrálását, az emberi jogok és szabadságok védelmét.

Nevelési céljaink elérése érdekében a gyermekek önállóságának, aktivitásának növelését, differenciált fejlesztését kívánjuk biztosítani. A képességfejlesztést helyezzük a nevelés középpontjába: az alkalmazni képes tudás, képességek, készségek megszerzését, mely megalapozza az egész életen át tartó tanulást. Nevelési gyakorlatunkban az érzelmi és erkölcsi nevelésnek komoly hangsúlyt kívánunk adni, mert ez alapozza meg a személyiség szocializációját. Pedagógiai programunk gyermekközpontú, befogadó, a gyermeki személyiség kibontakoztatásának elősegítésére törekszik, biztosítva minden gyermek számára, hogy egyformán magas színvonalú és szeretetteljes nevelésben részesüljön, s meglévő hátrányai csökkenjenek. Nem ad helyet semmiféle előítélet kibontakoztatásának sem társadalmi, sem egyéb értelemben. Kiemelten fontos a tevékenységek által szervezett korszerű ismeretsajátítás komplex foglalkoztatási rendszerben, melyben a gyerekek számára igyekszünk boldog felhőtlen gyermekéletről, kiegyensúlyozott, harmonikus személyiségfejlődést biztosítani.

A **pedagógiai alapelvek** érvényesítése során figyelembe vesszük:

- a magyar nemzeti kultúra hagyományait,
- a magyar pedagógia eddigi progresszív eredményeit,
- az ONAP irányelveit,
- a fejlődéslélektan tudományos megállapításait,
- az inkluzív pedagógia cél- és feladatrendszerét,
- a játék, az érzelmek, az erkölcs meghatározó szerepét,
- a gyermek fejlődésének nyomon követését,
- az iskolára alkalmasság fejlettségi szintjeit.

Pedagógiai alapelveink:

- Óvodai nevelőmunkánk az emberi személyiség teljes kibontakoztatásának megerősítésére irányul az emberi jogok és a gyermeket megillető jogok tiszteletben tartásával.
- A gyermeki személyiséget elfogadás, tisztelet, megbecsülés és bizalom kell, hogy övezz. A gyermeki fejlődésbe vetett bizalom a pedagógiai optimizmus megvalósítása, a diszkrimináció tilalmának érvényesítése.
- Óvodáinkban különösen fontosnak tartjuk a **gyermekközpontú** nyugodt, otthonos **légtér** megteremtését.
- Az óvodás gyermek meghatározó tanulási formája az **utánzás** és a **szociális tanulás**, amelyben - az óvodapedagógus modell értékű befogadó attitűdjé mellett -, tág teret biztosítunk a gyermekek egymástól való tanulásának is.

- A gyermek nevelése elsősorban a család joga és kötelessége, az óvoda a **családdal együtt**, a családi nevelést kiegészítve szolgálja a gyermek fejlődését. Célunk az inkluzív nevelés értékeinek közvetítése, a családi nevelés segítése, erősítése.
- Valljuk, hogy a gyermeknek joga van ahhoz, hogy olyan **rugalmas rendszerben** fejlődhessen, amely igazodik egyéni szükségleteihez, életkori és egyéni képességeihez, sajátos fejlődési üteméhez. Mindezekre építve jutunk el a műveltségterületek megalapozásához.
- Fontos feladatunknak tartjuk az egészséges életvitel, **az egészséges életmód** iránti igény megalapozását, kialakítását (rendszeres életritmus, megfelelő napirend).
- Az óvodás gyermek legelemibb szükséglete, létformája a **játék**. A szabad játékon keresztül tapasztalja meg a körülötte lévő világ sokszínűségét, szerzi ismereteit. Különös hangsúlyt fektetünk a nyugodt, elmélyült játék feltételeinek megteremtésére.
- Fontos, hogy minél több **tapasztalathoz** juttassuk a gyermeket, kielégítsük természetes kíváncsiságát. A játékba integrált önkéntes cselekvés a fejlődés és fejlesztés legjobb eszköze. A gyermek érdeklődésére, előzetes tapasztalataira építjük az ismeretanyagot is tartalmazó tevékenységi rendszert.
- A gyermeki gondolkodást a **világ komplex megismerése** útján fejlesztjük, melyhez segítséget nyújtanak az óvodai hagyományörző tevékenységek is.
- Kiemelten fontosnak tartjuk **az anyanyelvi nevelést**, mert önmagát kifejezni és a világot megérteni tudó gyermeket szeretnénk nevelni.
- Hisszük, hogy a környezet tapasztalati úton történő megismerésével lehet elérni, hogy a gyermek tisztelje környezetét, így megalapozzuk a gyermekek **környezettudatos viselkedését**.
- Valljuk, hogy a **sajátos nevelési igényű gyermek** is teljes értékű ember. Joga, hogy megfelelő, elfogadó, fejlesztőhatású környezetben éljen, fejlődjön. Olyan környezetet alakítunk ki, melyben a gyermekek ösztönösen elfogadják, tolerálják a sajátos bánásmódot igénylő társaikat, a gyengébbekhez közeledés és a segítőkészség természetes számukra.
- Az óvodáinkban a nevelési feladatok megvalósítása során kiemelt figyelem irányul az alkalmazni képes tudás megszerzésére, amely az iskolakészültség elérése szempontjából nélkülözhetetlenek.
- A nevelés során alkalmazott pedagógiai intézkedéseinknek a gyermeki személyiséghez kell igazodnia, gondoskodva a szükségletek kielégítéséről.

A pedagógusokkal szemben támasztott elvárások

Fontosnak tartjuk, hogy nevelőtestületünket az új módszerek kutatása, a folytonos megújulásra törekvés jellemezze, ezért állandóan törekszünk saját személyiségünk és pedagógiai, pszichológiai, módszertani kultúránk fejlesztésére.

Érvényre juttatjuk az óvoda helyi nevelési programjában megfogalmazott nevelési elveket, eljárásokat.

Olyan pedagógiai módszerek működtetése a célunk, amely alkalmazkodik az óvodáskorú gyermek egyéni sajátosságaihoz, hogy a gyermekekben rejlő képességeket kibontakoztatva biztosítsuk fejlődésüket.

A gyermek egyéniségét mindenkor tiszteletben tartjuk.

Minden egyes gyermekkel törődünk, differenciált bánásmódot alkalmazunk, kerüljük a diszkriminációt.

Nem engedünk a játéktevékenység elsődlegességét veszélyeztető kívánságoknak.

Biztosítjuk a gyermekek mozgás- és pihenésigényét, és figyelünk a személyes kapcsolat iránti egyéni szükségleteikre.

Fontosnak tartjuk, hogy a szülők megtapasztalják a nyitottságot, hogy érezzék, bizalommal lehetnek irántunk, mert gyermekük jó kezekbe került. Törekszünk az együttnevelésre.

A munkánk során szerzett „magántermészetű” információkkal kapcsolatban a titoktartási kötelezettségnek eleget teszünk.

Aktívan részt veszünk intézményünk szervezeti kultúrájának fejlesztésében. Építünk a különböző személyiségek, egyéniségek hangulatformáló, közösség alakító szerepére, az óvónők/dajkák rugalmasságára, alkalmazkodó képességére és kreativitására az óvodai élet minden területén.

Pedagógus attitűd:

- befogadás, elfogadás, személyes mintaadás, tolerancia
- nyitottság, fogékonyság, szakmai alkotási vágy
- innovatív gondolkodás és cselekvés
- a fenntartható fejlődés iránti meggyőződés, környezettudatos magatartás

3 Az óvodai nevelés feladatai

Általános feladatok:

- Az óvoda feladata a 3-7 éves korú gyermek harmonikus, sokoldalú fejlődésének elősegítése, testi és lelki szükségleteinek kielégítése.
- A társadalmi gyakorlatra való felkészítés a tevékenységek által és a tevékenységeken keresztül.
- A gyermeki játék – mint a legfontosabb gyermeki tevékenység - tiszteletben tartása.
- A megnyugtató harmónia megteremtése mind a tárgyi, mind a személyi környezetünkben.
- A gyermeket körülvevő szűkebb és tágabb környezet megismertetésével és a megóvásához kapcsolódó szokások alakításával a szülőföldhöz való kötődés megalapozása.
- Az egész életen át tartó tanulásra való felkészítés megvalósítása az alapkészségek fejlesztésével; alkalmassá tenni őket arra, hogy az iskolában adottságaiknak megfelelően teljesítsenek.
- A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek fejlődésének segítése.
- A gyermekek – egymáshoz és a felnőttekhez fűződő - együttműködési és érintkezési képességeinek fejlesztése; szokás és normarendszerének megalapozása a közös élmények, tevékenységek által.

Ezen belül:

- Az egészséges életmód alakítása
- Az érzelmi, az erkölcsi és a közösségi nevelés
- Az anyanyelvi, - értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása.

3.1 Az egészséges életmód alakítása

Cél: a gyermekek egészséges életvitel-igényének kialakítása, testi fejlődésük elősegítése, környezettudatos magatartásuk megalapozása.

Feladat:

A gyermekek gondozása, testi szükségletük, mozgásigényük kielégítése

A gyermekek egészségének védelme, edzése, óvása, megőrzése

A környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások kialakítása

Az óvodai életritmus és a családi életrend közelítése

A gyermekek gondozása, testi szükségletük, mozgásigényük kielégítése

- Az óvodai felvételi után a gyermekek testi szükségleteinek feltárására helyezzük a hangsúlyt. A fokozatosság betartásával törekszünk arra, hogy a gyermekek egyre önállóbban elégítsék ki szükségleteiket.
- Az önálló testápolás, étkezés, öltözködés szervezettségét az óvodába lépés pillanatától biztosítjuk.
- Az egy csoportban dolgozó óvónők - az azonos gyakoroltatás érdekében - a dajkák bevonásával állapotnak meg a szükségleteket kielégítő szokások pontos menetében.
- Kiemelt feladatunk a kapcsolatépítés lehetősége a gondozási feladatok végzése közben.
- Rendszeresen, naponta többször – a gyerekek egyéni szükségleteit és lehetőségeit figyelembe véve – lehetőséget teremtünk a spontán végezhető és az irányított testmozgáshoz.

A gondozás, egészséges életmód alakítás tartalma:

- Életritmus
- Táplálkozás
- Testápolás
- Öltözködés
- Mindennapi szabad mozgás
- Pihenés / alvás

A gyermekek egészségének védelme, edzése, óvása, megőrzése

- Az anamnézis felvétele közben felderített betegségeket regisztráljuk és figyelemmel kísérjük.
- Az éves rendszerességgel végzett védőnői-orvosi szűrések eredményeiről a szülőtől tájékozódunk.
- Ha szükséges, megfelelő szakemberek bevonásával, a szülővel együttműködve a speciális gondozó, prevenciós és korrekciós testi, lelki nevelési feladatokat ellátjuk.
- Az óvodában megbetegedett gyermek szüleit haladéktalanul értesítjük.
- A friss levegőt gyakori szellőztetéssel biztosítjuk.
- Naponta legalább egy alkalommal kint tartózkodunk a szabadban.
- A balesetek megelőzése érdekében nemcsak minden nap felhívjuk a gyermekek figyelmét a szabályokra, hanem betartását folyamatosan ellenőrizzük is.
- A gyermek személyes belső környezetének, testi, lelki, szociális egészségének gondozásával, a gyermekek egészségét fejlesztjük és védjük.

A környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások kialakítása

- A gyerekekben a természet megismerésével alapozzuk meg a természet szeretetét.
- A csoportszoba egy szemlélődésre alkalmas részében kialakítunk egy helyet, ahol elhelyezhetjük a gyerekek által gondozott növényeket, a közösen gyűjtött terményeket, terméseket.
- A gyerekek könyvespolcán helyet kapnak a számukra készült természettudományos könyvek is.
- Az udvaron lehetőséget biztosítunk arra, hogy folyamatos megfigyeléssel megtapasztalhassák, hogy a természet nyugalma mögött folyamatos változás rejlik. A „mi fánk”, a „mi bokrunk”, a „mi kertünk”, a „mi madáretetőnk” megfigyelésével, gondozásával megismerkednek a természet szépségeivel, törvényszerűségeivel. Lehetőségeinkhez mértén megismerkednek az anyagok újrahasznosításával – szelektív hulladékgyűjtéssel, komposztálással.
- Az óvodába lépés kezdetétől rászoktatjuk őket környezetük rendben tartására. Személyes tárgyaikat jellel ellátott polcokon (zsákokban, dobozokban) helyezhetik el. A szokásrend kialakításánál arra törekszünk, hogy az általuk használt tárgyakat, eszközöket, az őket körülvevő helyszíneket egyre önállóbban rendben tudják tartani, ügyeljenek a tisztaságra.

Az óvodai életritmus és a családi életrend közelítése

A szociálisan hátrányos helyzetű gyermekek beilleszkedését nehezíti az eltérő értékrend a család és az óvoda között. Fokozatosan vezetjük be a gyermeket az óvoda helyiségeinek, eszközeinek megismertetésébe. Azoknak az eszközöknek a használatát, amelyek otthon hiányoznak, mindaddig nem várjuk el, amíg hangjukat, méretüket meg nem szokták.

A gyermekek beilleszkedését könnyítjük meg az eltérő étkezési szokásokhoz történő alkalmazkodással. Azokat a gyermekeket, akiknek gondjaik vannak az evőeszközök használatával, fokozatosan igyekszünk ehhez hozzászoktatni.

Pedagógus attitűd:

- Befogadás, elfogadás, személyes mintaadás
- Magyarázat, bemutatás
- Pozitív megerősítés, dicséret, önállóság támogatása

Feltételrendszer:

- Biztosítjuk a gyermekek fejlődéséhez szükséges egészséges és biztonságos környezetet.
- Óvodáink udvarát úgy alakítjuk, hogy minden csoportnak legyen állandó helye, és legyen olyan udvarrész, ahol a gyerekek a kisebb-nagyobb társaikkal együtt is játszhatnak.
- Lehetőség szerint árnyékos és napos, valamint füves és homokos játszórészrel, homokozókkal és változatos mozgásra készítő játékokkal teremtjük meg az egészséges játék feltételeit a gyermekek számára.
- Az udvaron és a csoportszobában is alakítunk ki a környezet változásainak megfigyelésére, nyugalmas szemlélődésre alkalmas helyeket.

- Az óvoda épületét esztétikusan rendezzük be.
- A több funkciót is betöltő csoportszobáinkat alkalmassá tesszük a különböző tevékenységek végzésére.
- A csoportszobában és az udvaron is biztosítunk a napi rendszeres testmozgáshoz megfelelő helyet a gyerekek mozgásigényének kielégítéséhez.
- Fűtés idején a száraz levegő enyhítésére párologtatót biztosítunk.
- A tűző nap ellen színes függönyöket használunk.
- A csoportszobában és az öltözőben egyaránt biztosítjuk minden gyermeknek a külön tároló helyet.
- A zsebkendőt állandóan jól elérhető helyen tartjuk.
- A mosdóban minden gyermeknek elkülönített fogmosó-felszerelése és törölközője van, és megfelelő méretű eszközök segítik a szükségletek kielégítését. Válaszfallal és függönnyel ellátott WC biztosítja az intimitásra nevelést.
- Az öltözőben esztétikus hirdetőtábla biztosítja a szülők tájékoztatását az aktualitásokról és a különböző tevékenységek tartalmáról.

Gyermeki szükségletek figyelembe vételével a készségek, képességek, alkalmazásképes tudás megalapozása, fejlesztése:

Személyes készségek, képességek:

Testi, lelki szükségletek, önállóság, gondozási feladatok

Szociális készségek, képességek:

Önkiszolgáló tevékenység, viselkedési formák, együttműködés, szokások

Kognitív készségek, képességek:

Szabálytudat, feladattudat, pozitív megerősítés, sikerélmény, belső motiváció

Speciális készségek, képességek:

Igényesség önmagával, környezetével szemben, környezetmegóvó szemlélet

Nyelvi, kommunikációs készségek, képességek:

Szókincsfejlesztés, kifejezőkészség, választékos, tudatos beszédformálás

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére:

- ✓ A testápolási szokásoknak megfelelően a gyermekek önállóan tisztálkodnak, fogat mosnak, zsebkendőjüket önállóan használják.
- ✓ Az eszközökre vigyáznak, azokat a helyükre teszik.
- ✓ Szokássá válik a rendszeres tisztálkodás és az önálló WC-használat.
- ✓ Helyesen használják az evőeszközöket.
- ✓ Esztétikusan terítenek, étkeznek, étkezés közben halkán beszélgetnek.
- ✓ Önállóan öltöznek, vetkőznek, öltözködésben képesek megválasztani a helyes sorrendet, ruhájukat rendben összehajtva a polcukra helyezik.
- ✓ Ügyelnek saját külsejükre, melyben megjelenik a szépre, ízlésesre törekvés.
- ✓ Vigyáznak szűkebb és tágabb környezetük rendjére, tisztaságára

3.2 Az érzelmi, az erkölcsi és a közösségi nevelés

Cél: A gyermekek társas együttműködésük során váljanak képessé az együttéléshez szükséges erkölcsi normák betartására, a közösségi élet szabályainak elfogadására. A gyermekek el tudják helyezni magukat szűkebb és tágabb környezetükben, ismerjék meg azt és önmagukat, képesek legyenek az együttműködésre.

Feladat:

Az érzelmi biztonságot nyújtó, állandó értékrenddel rendelkező, derűs, kiegyensúlyozott, szeretetteljes légkör megteremtése

Az együttéléshez, társas együttműködéshez szükséges erkölcsi normák és tulajdonságok megalapozása

Az érzelmekre épülő társas kapcsolatok (felnőtt-gyermek, gyermek-gyermek) létrehozása, a gyermek énképének, én tudatának, szociális érzékenységének fejlesztése

A gyermeket körülvevő természeti és társadalmi környezet megismertetése, változatos tevékenységekben való aktív részvétellel

Az etnikai kisebbséghez tartozó gyermekek szocializációjának segítésére

Sajátos nevelési igényű gyermekekre vonatkozó feladatok megfogalmazása az érzelmi nevelés és a szocializáció területén

Az érzelmi biztonságot nyújtó, állandó értékrenddel rendelkező, derűs, kiegyensúlyozott, szeretetteljes légkör megteremtése

- A csoport mindkét óvodapedagógusa felvétel után otthonában meglátogatja a gyermeket, így képet kaphatunk a szülők nevelési kultúrájáról, megfigyelhetjük a gyermek otthoni megnyilvánulásait.
- A beszoktatás időszaka meghatározza a gyermekek óvodához fűződő érzelmi kötődését. Az óvodába lépő gyermek fogadása nagyfokú körültekintést, gyöngédséget, megértést, türelmet kíván mind az óvónőktől, mind a dajkáktól. Lehetőség szerint fokozatosan szoktatjuk be az újonnan érkezőket, alkalmazkodva a gyermek és a szülők igényeihez. Már ebben az időszakban is a tervezett szokásoknak megfelelően végezzük a tevékenységeket, amit a gyermekek egyéni képességeihez, tempójához, szokásaihoz igazodva sok érzelmi megerősítéssel, játékosan gyakoroltatunk. Személyesen segítjük testi szükségleteik kielégítését, a gondozási teendők elvégzése közben a meghitt, testközelű együttléttel érzelmi biztonságot teremtünk.
- Lefekvéskor a gyermeket különös szeretettel vesszük körül. Az alváshoz szükséges nyugalmat mesével, altatódalokkal teremtjük meg.
- Minden gyermeknek biztosítunk külön tároló helyet, ahová saját eszközeit önállóan elhelyezheti.
- Minden csoportnak van hagyománya, szokásrendszere, szimbóluma, ami sajátos, egyéni színezetű légkört biztosít, ezzel is mélyítve a gyermekek összetartozását.
- A csoport két óvodapedagógusa közösen alakítja ki a gyermekek fejlettségének megfelelően a csoport szokás- és szabályrendszerét, amiről a dajkák is tájékoztatást kapnak. Az értelmes fegyelem a csoport életének biztonságát, nyugalmaát segíti elő.
- A csoport életének változásával, a gyermekek fejlődésével a szokások is változhatnak. A csoport állandó értékrendjének megőrzésével egy-egy szokás átalakulását nem feltétlenül kötjük az új nevelési év kezdéséhez, inkább a gyermekek igényeihez (pl. évszakováltás, alvásiigény csökkenése).

Az együttéléshez, társas együttműködéshez szükséges erkölcsi normák és tulajdonságok megalapozása

- A társas érintkezés szabályait példamutatással vagy verbális közléssel tanítjuk. (Kérem, köszönöm, légy szíves; köszönés, bemutatkozás formulái).
- A szülők, felnőttek, társak tiszteletére nevelünk. Fejlesztjük a kommunikációs képességeket, (nem tűrjük a csúnya, vulgáris beszédet, az erőszakos magatartást).
- A szűkebb és tágabb környezet szeretetére nevelünk (elvárjuk a munka megbecsülését, minden élőlény – állat, növény -, iránti okos szeretetet közvetítünk).
- Felelősségvállalásra tanítunk (ösztönözzük a lopás, hazugság, irigység, agresszivitás elítélését).
- Modellértékű, befogadó attitűddel a különbözőség elfogadására, tiszteletére nevelünk.

Az érzelmekre épülő társas kapcsolatok (felnőtt-gyermek, gyermek-gyermek) létrehozása, a gyermek énképének, én tudatának, szociális érzékenységének fejlesztése

- Az együttműködés, a szocializáció alapja a felnőttel való együttműködés kialakulása, amely a megszületéstől kezdődően már a családban kezd formálódni, majd lassan kiszélesedik. A gyermekek neveléséhez megteremtjük a bizalmon alapuló jó kapcsolatot a családdal.
- Az óvodában meghatározó az óvodapedagógus és a gyermek kapcsolatának minősége. Arra törekszünk, hogy a gyerekek jól érezzék magukat a csoportban, mert ez a feltétele a pozitív kapcsolat kialakulásának. Az óvodás gyermek elsősorban önmagára képes figyelni, de megfelelő biztonságot, szeretetet közvetítő környezetben képessé válik az együttéléshez szükséges erkölcsi normák betartására, a közösségi élet szabályainak elfogadására és alakítására.
- Folyamatosan biztosítjuk, hogy a gyermek gyakorolja, a társaihoz való helyes viszonyulást. A felé irányuló reakciókból megerősítést vagy elutasítást kap saját viselkedésére vonatkozóan, így lehetőséget teremtünk az együttéléshez szükséges tulajdonságok kifejlődéséhez.
- A gyermekcsoportban folyamatosan alkalom nyílik az egymáshoz való viszonyításra, amely szükséges a reális én-kép kialakításához, az én-határok megtapasztalásához.
- Közösén átélt tevékenységek során természetessé válik, hogy minden gyerek más, egyéni külső és belső tulajdonságokkal rendelkezik. Társas együttműködés közben megtanulják az egymás felé fordulást, egymás segítségét. A derűs légkör, a gazdag, tevékenykedtető óvodai élet megteremtésével elősegítjük a gyermekek természetes társas kapcsolatainak alakulását.

A gyermeket körülvevő természeti és társadalmi környezet megismertetése, változatos tevékenységekben való aktív részvétellel

- A gyermekek nyitottságára építve megismertetjük szűkebb és tágabb környezetükkel. Megalapozzuk környezettudatos magatartásukat az érzelmi viszonyulások, a környezettudatos cselekvési szükségletek, szokások, gondolkodás, értékrend, döntési képességek fejlesztésével.
- Az óvoda sajátos életrendje lehetővé teszi, hogy a különböző fajta tevékenységekben való aktív részvétel lényegi és tartós változást hozzon létre a gyermek személyiségében. Arra törekszünk, hogy a gyermek minél több tapasztalatot tudjon gyűjteni a sokrétű tevékenységek során. Elősegítjük, hogy egyre biztonságosabban tudjon mozogni életterében, s egyre gazdagabb kapcsolatrendszer tudjon kialakítani az óvodában a körülötte élő felnőttekkel és gyerekekkel.
- Az egyéni örömök mellett egyre inkább szerepet kapnak a közösén megélt örömök is. Ezekre az eseményekre közösén készülődve növeljük az összetartozás élményét. Az ismétlődő közös örömteli tevékenységekre épül a csoport hagyományrendszere (ünnepek, rendezvények, jeles napok, kirándulások). Megismertetjük a gyerekekkel a hazai tájat, a helyi hagyományokat, szokásokat.

Az etnikai kisebbséghez tartozó gyermekek szocializációjának segítése

A gyermek toleráns, elfogadja a másságot. A diszkriminációt a felnőttek tudatos vagy tudat alatti előzetes megnyilvánulásaiából tanulja. Ezért is kísérvük kiemelt figyelemmel a cigány gyermekek beilleszkedését az óvodai közösségbe. Személyes elfogadó magatartásunk, a megkülönböztetés-mentes bánásmód, a gyermekek keveredésének, a pozitív tartalmú lehetőségeknek a kihasználása (pl. közös tánc, ünnepek), a szülők meggyőzése és az óvodai tevékenységekbe való bevonása képezik azokat a forrásokat, amelyekkel támogatjuk a cigány gyermekek szocializációját.

Sajátos nevelési igényű gyermekekre vonatkozó feladatok az érzelmi nevelés és a szocializáció területén

Óvodai nevelésünk a sajátos nevelési igényű gyermekeknél is a nevelés általános célkitűzéseinek megvalósítására törekszik. A nevelés hatására a sérülés arányában a sajátos nevelési igényű kisgyermeknél is fejlődnie kell:

- az alkalmazkodó készségnek,
- az akaraterőnek,
- az önállóságra törekvésnek és
- az együttműködésnek.

Feladataink:

Személyes példamutatással annak megláttatása, hogy nem vagyunk egyformák, a különbözőség tolerálása.

A befogadó közösségben olyan érzelmi légkör kialakítása, amelyben természetes érték az ember, függetlenül teljesítményének színvonalától.

Differenciált fejlesztés: közösségi nevelés, kooperáció, szociális beilleszkedés, önértékelés, motiváció.

Megfelelő szakemberek közreműködése, bevonása.

Nevelésünk eredménye:

A befogadó közösség tagjai természetesnek veszik, hogy a teljesítmény nem befolyásolja az emberi értékeket.

Természetessé válik számukra a rászoruló embertársaknak nyújtott szükségszerű segítségadás.

Megbecsülik, értékelik saját épségüket, ezáltal fejlődik én-képük, személyiségük.

A saját fejlődési szinttel rendelkező gyermek megtanulja értékelni saját meglévő képességeit és azokat teljes mértékben kihasználni.

Érzi a közösség segítő erejét, biztonságban mozog társai között.

Egyéni vágyait, akaratát képességeihez mérten igyekszik alárendelni a közösség érdekeinek.

Az elért eredmények által fejlődik érzelmi élete, személyisége, én-tudata.

Pedagógus attitűd:

- A felnőtt ismerje és értse meg a gyermeket, tolerálja eltérő fejlődését. Tevékenységéhez – a határok pontos megjelölése mellett -, biztosítson nagy szabadságot.
- A nyugalom, a kiegyensúlyozott légkör megteremtéséhez, a csoport közös életének megszervezéséhez alakítsa ki a gyermekekhez alkalmazkodó szokás- és szabályrendszert.
- Legyen képes váltani, ha a nevelési taktika nem vezet eredményre.
- Segítse a gyermekbarátságok kialakulását és a közösség többi tagjához való kapcsolódást.
- Alakítsa a gyermekek érzésvilágát a mindennapok összeütközésében szerzett saját élmények feldolgozásával, a magatartási szokásrendszer erősítésével. A beavatkozás elmaradása révén a gyermekek megtapasztalhatják, hogy mikor célszerű engedni, vagy mikor szükséges lemondani a saját elgondolásairól.
- Bátorítsa a gyermekek kezdeményezéseit, hogy belső elégedettségük, pozitív énképük kialakulhasson. Örüljön a kisebb előrelépéseknek is. Vegye észre a sikert, a sikertelenséget segítse elviselni.
- A felnőtt legyen példakép a társas viselkedés alakulásában.
- A kapcsolatépítésben használja fel a humort. A verbális közlés mellett éljen a metakommunikáció eszközeivel. Így a gyermek megtanulja értelmezni – később maga is használni -, a nonverbális jeleket.
- A következetesség, a bizalom, az elismerés fontos nevelési eszköz, nemcsak az egyes gyermeket formálja, hanem általa az egész csoportot.
- A pedagógiai tapintat alkalmazásával fogadja és a gyermekközösséggel is fogadtassa el az eltérő fejlődésű és hátrányos helyzetű gyermeket.

Feltételrendszer:

- Fontos feladatunk olyan környezet kialakítása, melyben a gyermekek biztonsággal mozoghatnak.
- A csoportszoba berendezésekor figyelembe kell vennünk, a csoport összetételét, életkort, nemek szerinti összetételt.
- Biztosítanunk kell a játékhoz és a mozgáshoz is a megfelelő helyet, eszközt és időt.
- Lehetőséget kell biztosítanunk a közös élmények, tapasztalatok szerzésére.
- Fontos a felnőttek pozitív, határozott mintaadása, együttműködése.

Gyermeki szükségletek figyelembe vételével a készségek, képességek, alkalmazásképes tudás megalapozása, fejlesztése:

Személyes készségek, képességek:

Önismeret, önállóság, nyitottság, önbizalom, érzem az élmények átélésével

Szociális készségek, képességek:

Erkölcsei érzék, akaraterő, alkalmazkodási készség, együttműködési készség, szervező készség, empátia, tolerancia, kapcsolatteremtés, konfliktuskezelés, segítőkészség, önfegyelem

Kognitív készségek, képességek:

Érdeklődés, szándékos figyelem, problémakezelés, kreativitás, környezettudatos magatartás, érzékelés, észlelés, emlékezet

Speciális készségek, képességek:

Tehetség gondozás és felzárkóztatás lehetőségének megteremtése az egyéni képességek figyelembevételével, az egyénre szabott tevékenységek biztosításával a differenciált fejlesztés lehetőségének megteremtése

Nyelvi- kommunikációs készségek, képességek

Beszédbátorság, kifejezőkészség, szókincs bővítés, a mondatalkotás, a párbeszéd kialakulásának segítése, a logikus és elvont gondolkodás megfogalmazása, kifejezése, a szövegértés ellenőrzése, a metakommunikációs jelzések megértése

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére:

- ✓ Ragaszkodnak óvodájukhoz, gyermekekhez, felnőttekhez.
- ✓ Egymást figyelmeztetik a szabályok betartására.
- ✓ Segítenek egymásnak, együtt éreznek a közösség tagjaival.
- ✓ Konfliktusos helyzetben társaikkal egyezkednek.
- ✓ Érdeklődnek társaik, barátaik iránt.
- ✓ Igényükké válik a tevékenységekben való részvétel és együttműködés.
- ✓ A tevékenységeket a megbeszéltek alapján befejezik.
- ✓ Képesek figyelmesen meghallgatni a felnőttet és egymást.
- ✓ Szavak nélkül is értik környezetük jelzéseit, érzéseit.
- ✓ A közösségért szívesen dolgoznak.
- ✓ Várják az ünnepeket, szívesen vesznek részt az előkészületekben.
- ✓ Értékelik saját tetteiket és az eléjük tárt magatartási példákat.
- ✓ Megbecsülik és értékelik szűkebb és tágabb környezetük szépségeit, értékeit.
- ✓ Tisztelik a felnőtteket és egymást.

3.3 Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása

Cél: A teljes gyermeki személyiség, az érés, az életkori és egyéni sajátosságok figyelembevételével valósuljon meg a sokoldalú értelmi fejlesztés, amelynek eredménye az anyanyelvileg megfelelően fejlett, a környező világot megértő, önmagát kifejezni tudó gyermek.

Feladat:

A gyermekek erősségeinek és esetleges hátrányainak feltárása az eltérő életkori és egyéni sajátosságok ismeretében

Az anyanyelvi és kommunikációs készségek fejlesztése a változatos óvodai nevelési tevékenységekben
Ismeretek elsajátítása, készségek, képességek, jártasságok kialakítása, spontán és tervezett tevékenységekben

Az etnikai kisebbséghez tartozó gyermekek kommunikációjának segítésére vonatkozó feladatok megfogalmazása

A sajátos nevelési igényű gyermekekre vonatkozó feladatok megfogalmazása az értelmi fejlesztés területén

A gyermekek erősségeinek és esetleges hátrányainak feltárása az eltérő életkori és egyéni sajátosságok ismeretében

- A gyerekek óvodába lépése előtt anamnézist készítünk.

- Az esélyegyenlőség biztosítása érdekében külön hangsúlyt fektetünk a szociálisan hátrányos helyzetű gyermekek felzárkóztatására, a kiemelkedő képességűek tehetséggondozására.
- A beszoktatási időszak után megfigyeléseinkről, tapasztalatainkról feljegyzést készítünk.
- A gyermek fejlődésének alakulását a továbbiakban „egyéni fejlődési lapokon” rögzítjük, egyénre szóló fejlesztési tervet készítünk. A szülőt erről rendszeresen tájékoztatjuk.

Az anyanyelvi és kommunikációs készségek fejlesztése a változatos óvodai nevelési tevékenységekben

Az anyanyelvi, kommunikációs nevelés az óvodai nevelőmunka egészét átöleli. A beszédkézség és a gondolkodás fejlődése összefügg: a gyermek beszéde a változatos tevékenységek során fejlődik.

Feladat:

- A gyermek beszédkézségének gondozása, fejlesztése, a kommunikáció különböző formáinak kialakítása.
- A nyelvi kifejezőkézség megalapozása.
- A gyermek óvodába lépésekor beszédfejllettségi szintjének megismerése, rögzítése a fejlődési lapon. A változások figyelemmel kísérése, szükség esetén szakember segítségének igénylése.
- A szülők figyelmének felhívása a gyermekkel való napi nyugodt beszélgetés, mesélés fontosságára.
- Minden tevékenységi formában beszélgetés kezdeményezése.
- Lehetőség teremtése az otthonról és a külső környezetből hozott élmények, tapasztalatok elmondására, kérdései feltevésére.
- Derős légkör biztosítása, melyben a gyermek beszédkedve nő, közlési vágya, beszédkézsége, kommunikációs készsége fejlődik, beszédfigyelme javul.
- Törekvés a példaértékű mintaadásra, a világos, érthető fogalmazásra és a metakommunikáció eszközeinek egyértelmű használatára.
- A gyermekek önálló dramatikus és bábos kezdeményezéseinek segítése.

Az anyanyelvi nevelés egyéb lehetőségeinek, formáinak alkalmazása:

- anyanyelvi játékok (a beszéd formai, beszédtechnikai fejlesztése),
- mozgással kísért mondókák (pontos hangzóejtés, lüktetés elősegíti a folyamatos beszéd technikájának elsajátítását),
- népi mondókák, találós kérdések, közmondások,
- mesék,
- szerepjátékok, dramatizálás, bábjáték.

Ismeretek elsajátítása, készségek, képességek, jártasságok kialakítása, gyakorlása spontán és tervezett tevékenységekben

- Megteremtjük a játékba integrált tanulás spontán és tervezett lehetőségeit. A fejlesztés során nem feledkezünk el a gyermek elemi pszichikus szükségletének kielégítéséről, a játékról és a mozgásról.
- Az életkori sajátosságokra építve változatos tevékenységeket, tapasztalatszerzési lehetőségeket biztosítunk.
- Az egyéni sajátosságokat figyelembe véve differenciált fejlesztést, tehetséggondozást végzünk. A gyermek adottságainak, képességeinek, készségeinek figyelembevételével tervezzük meg az egyéni fejlesztési programot. Figyelembe vesszük az egyéni érési folyamatot.
- Egész nap folyamán biztosítjuk az önkéntes tanulás lehetőségét. A gyerekek érdeklődésére, kíváncsiságára alapozzuk a tudásgyarapítást, szociális tanulást.
- A gyermekek kreativitásához a legmegfelelőbb eszközöket használjuk.
- Tapasztalataikat, ismereteiket rendszerezzük, bővítjük, a tanulás minden lehetséges formáját kihasználjuk (utánzás, modellkövetés, közvetlen tapasztalatszerzés).
- Felelősen, szakmailag kompetens módon döntünk az egyes gyermek iskolai alkalmassága felől.

Az etnikai kisebbséghez tartozó gyermekek kommunikációjának segítése

Ahhoz, hogy a cigány gyermekek is kellő bátorsággal nyilvánuljanak meg az óvodában, megfelelő szókészlettel, mondat szerkesztési mintával kell rendelkezniük. A szerény kommunikációs készségekkel rendelkező gyermekek nyelvi nevelését a gátlások feloldásával, a közvetlen beszédre ösztönző, oldó hatású kommunikációs légkör megteremtésével kezdjük és differenciált egyéni fejlesztéssel folytatjuk.

A sajátos nevelési igényű gyermekekre vonatkozó feladatok az értelmi fejlesztés területén

- A tanulás során új tapasztalatok szerzésének biztosítása a társadalmi és természeti környezetről.
- Az egyéni fejlődési szintet és ütemet figyelembe véve, a gyermek pillanatnyi állapotából kiindulva olyan célzott módszerek, tevékenységek és eszközök megválasztása, amelyek segítségével a külvilágból szerzett ingerek, tapasztalatok fejlesztő módon épülnek be a személyiségbe és alkotnak alapot a további fejlődéshez.
- Differenciált fejlesztés: az egyensúly-, taktilis-, „kinesztétikus-”, auditív-, vizuális-, észlelés, a nagymozgások, a finommotorika és a cselekvések tervezésének területén.

Nevelésünk eredménye:

Fejlettségi szintjének, adott szinten lévő képességeinek megfelelően részt vesz, együttműködik mind az egyéni, mind a közösségi ismeretszerzési lehetőségekben.

Meglévő, sajátos szinten működő pszichikus funkcióit teljes mértékben kihasználja.

Képességeinek megfelelő szinten kommunikál, vesz részt a társakkal való interakciókban. Meglévő ismereteit hasznosítja a mindennapi tevékenységek során.

Pedagógus attitűd:

- A kapcsolatteremtés segítése beszédhelyzetek alakításával.
- Tiszta, helyes, szép beszéd.
- Élmények, tapasztalatok biztosítása.
- Tudatosan tervezett nevelés, fejlesztés.
- Játékba integrált tanulás segítése.
- Az életkori és egyéni képességekre történő alapozás.
- Személyes minta és példaadás.
- Problémamegoldás, kreativitás segítése.
- Sikerélményhez juttatás.

Feltételrendszer:

- Kommunikációs helyzetek megteremtése (odafigyelés, meghallgatás, beszélgetés) az óvodapedagógus személyes példájával.
- A beszédkedv felkeltése és fenntartása, az aktív és passzív szókincs, a tiszta artikuláció fejlesztése.
- Gyermekekre figyelő, jó beszédmintát adó, jól artikuláló, választékosan beszélő felnőtt környezet.
- Cselekvéses tapasztalatszerzés biztosítása a megismerési folyamatokban (az óvodáskor alatt a gyermek gondolkodása a tárgyakkal való manipulálástól halad a képszerű gondolkodás felé).

Gyermei szükségletek figyelembe vételével a készségek, képességek, alkalmazásképes tudás megalapozása, fejlesztése:

Személyes készségek, képességek:

Beszédkedv fenntartása, erősítése, nyelvtanilag helyes és választékos beszéd kialakítása, folyamatos pozitív megerősítés

Önállóság, önismeret, önbizalom, akaraterő, kitartás

Szociális készségek, képességek:

Kommunikációs kapcsolatteremtő készség kialakítása, folyamatos erősítése, beszédfigyelem, egymás meghallgatására törekvés az egyéni érvényesülés mellett, a nem verbális kommunikációs készség megértése, használata a tevékenységek során.

Szabálybetartás, együttműködő készség, konfliktuskezelés, empátia, tolerancia, nyitottság

Kognitív készségek, képességek:

Kifejezőkészség erősítése

Pontos vizuális és auditív észlelés, a látott, hallott információk összekapcsolásának képessége, rövid idejű vizuális, verbális memória, szándékos figyelem, problémamegoldó gondolkodás, kreativitás (rugalmasság, nyitottság, eredetiség), környezettudatos magatartás

Speciális készségek, képességek:

Beszédkedv folyamatos fenntartása, beszédhibás gyerekek szakszerű ellátása,

Tehetséggondozás az egyéni adottságok figyelembe vételével

Nyelvi, kommunikációs készségek, képességek:

Szókincsfejlesztés, kifejezőkészség erősítése, beszédbátorság, beszédértés fejlesztése, helyes beszédtechnika (beszédlégzés, artikuláció, hangsúly).

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

- ✓ Tisztán ejti a beszédhangokat (egyéni eltérés lehetséges beszédhiba, fogváltás miatt).
- ✓ Érthetően, folyamatosan beszél, kommunikál.
- ✓ Megfelelő szókinccsel bír, melynek segítségével gondolatait, érzelmeit mások számára is érthető formában tudja kifejezni.
- ✓ Minden szófajt használ, különböző mondszerkezeteket, mondatfajtákat alkot.
- ✓ Végig tudja hallgatni és megérti mások beszédét.

4 Az óvodai élet megszervezése

Az óvodák nyitva tartása a szülők és a fenntartó igénye alapján szerveződik. Az óvodai nevelés csak pedagógiai program alapján valósulhat meg, a teljes óvodai életet magába foglaló tevékenységek keretében szervezhető meg az óvodapedagógus feltétlen jelenlétében és közreműködésével. Az óvodapedagógusi tevékenységnek és az óvoda működését segítő nem pedagógus alkalmazottak összehangolt munkájának hozzá kell járulnia az óvodai nevelés eredményességéhez.

Az óvodapedagógusok és az őket közvetlenül segítő munkatársaik, a dajkák az aktuális igény és érdeklődés alapján folyamatosan vesznek részt a helyi és az országosan rendezett továbbképzéseken, rendezvényeken. Az óvónők az alkalmazott módszereik alapján munkaközösségekben dolgoznak.

4.1 A gyermekek napi és heti rendje

A rövidtávra szóló tervezést a napirend és a hetirend jelenti. A hetirend a napirendhez hasonlóan rendszeresen visszatérő megfelelő időtartamú párhuzamosan végezhető differenciált tevékenységek és rugalmasan hozzá kapcsolódó a gyermekek együttműködő képességét, feladattudatát fejlesztő, növekvő időtartamú (5 – 35 perces) csoportos foglalkozások tervezésével, szervezésével valósul meg. Kialakításánál az óvónő pedagógiai szabadságával él, figyelembe veszi a gyermekcsoport életkori sajátosságát, fejlettségi szintjét.

A tevékenységek közötti harmonikus arányok kialakításánál szem előtt tartjuk a játék kittüntetett szerepét. A játék a spontán tanulás alapvető formája, amelyben a gyermek akaratától függetlenül fejlődik az értelmi képesség, a gondolkodás, a memória, a figyelem. Az óvodai élet megszervezésében a gondozásnak kiemelt szerepe van. Az óvodapedagógus a gondozás folyamatában is nevel, építi kapcsolatait a gyermekekkel, egyúttal segíti önállóságuk fejlődését együttműködve a gondozást végző munkatárssal.

Napirend és hetirend kialakításának elvei:

- A gyermeki szükségletek kielégítésének biztosítása **rugalmassággal**
- A gyermek érzelmi biztonságának kialakítása a **keretjelleggel**
- Az egyéni érési ütem tiszteletben tartása, a **párhuzamosan végezhető differenciált tevékenységek** szervezésének biztosítása a **kötetlenséggel**
- A játék dominanciájának megőrzése a **folyamatossággal**
- A **tevékenységek egymásra épülő folyamatának** biztosítása a rugalmas heti renddel

Napirend:

Szabad játék, játékban szervezett tevékenységek: 6,5 óra

Étkezés, pihenés: 3 óra

Öltözködés, tisztálkodás: 1 óra

4.2 Az óvodai nevelőmunka dokumentumai

Az óvodai nevelés tervezését, valamint a gyermekek megismerését és fejlesztését, fejlődésük nyomon követését különböző kötelező dokumentumok, továbbá az óvodapedagógus által készített feljegyzések is szolgálják. Az egyéni készségek és képességek megismerésén alapuló fejlesztés az egyes gyermek személyiségének tiszteletben tartását jelenti számunkra. Egyéni fejlődési naplók vezetésével, a fejlődési pontok rögzítésével, 3 – 4 éven keresztül kísérjük figyelemmel a gyermekek fejlődését.

5 Ünnepek, megemlékezések, hagyományápolás

Beépítjük a gyermekek nevelésébe mindazokat a hagyományokat, melyeket óvodáink évtizedek óta őriznek. Megismertetjük a gyerekeket a hazai tájjal, a helyi hagyományokkal, szokásokkal. Nem önálló nevelési területként értelmezzük, hanem a komplex óvodai nevelés részeként ötvözzük be az egyes tevékenységformákba.

Az óvodában megünnepelt **jeles napokkal** színeesebbé tehetjük a hétköznapokat. Ezek az események maradandó közös élményt adnak, mélyítik az összetartozás érzését. Az **ünnepet** a mindennapok sorából az előkészület és a rendkívüliség emeli ki (dekoráció, ünnepi ruha, teremrendezés). Az ünnepek megtartása fejleszti a gyermek lassan kialakuló időérzését is.

Az ünnepeket, jeles napokat minden óvoda a saját hagyományai szerint szervezi, melynek részletes leírása az óvodák éves munkatervében kerül rögzítésre.

Ünnepeink (minden óvodában):

- Advent
- Mikulás
- Karácsony
- Farsang
- Március 15.
- Anyák napja
- Évzáró

A hagyományos ünnepek mellett megünnepeljük a gyerekek névnapját, születésnapját a csoporton belül.

6 Az óvodai élet tevékenységformái és az óvodapedagógus feladatai

6.1 Szabad játék

Cél: A szabad játék minél gazdagabb feltételeinek biztosítása, a gyermekek szabad képzettségének biztosítása. A játék legyen minél sokrétűbb, tájékozódó, az egész személyiséget fejlesztő, élményt adó tevékenység.

Feladat:

A játék kiemelt szerepének biztosítása az óvodai nevelésben

Az óvodáskorban megjelenő játékfajták tartalmának, minőségének gazdagítása

Az óvodapedagógus játéksztító, játékirányító módszereinek tudatos alkalmazása a gyermekek egyéni sajátosságainak figyelembe vétele

Sajátos nevelési igényű gyermekekre vonatkozó feladatok megfogalmazása a játéktevékenységben

Az anyanyelvi nevelés feladatainak megfogalmazása a szabad játék tevékenységi területén

A játék kiemelt szerepének biztosítása az óvodai nevelésben

- A gyermek játéka létforma, fejlődésének alapja. A kisgyermekkorban fejlődésben a két legfontosabb természetes gyermeki megnyilvánulás a mozgás és a játék. A játék szervezi egyéni és társas folyamatokat. A fejlődő idegrendszer egészséges megnyilvánulása a játék, ennek hiánya vagy különleges sajátosságai azonnal jelzik a fejlődés bármely problémáját.
- A gyermek saját aktív tevékenységén keresztül segítjük a fejlődést, a feltételek kialakításával, a tevékenységek szervezésével.

Az óvodáskorban megjelenő játékfajták tartalmának, minőségének gazdagítása

A játék útja az egyszerű gyakorló, majd utánzó játékoktól vezet a szimbolikus játékokon keresztül a szabályjátékok világába. Az egyidejűségben rejlik a játék színességének titka.

Gyakorlójátékok

- A véletlen mozgásból, cselekvésből fakadó siker újraismétlésre készíti.
- Mozgásos gyakorlójáték során a gyermek a játékos mozgást ugyanabban a formában ismételteti, a mozgásokat begyakorolja, miközben ismerkedik saját testével, testi képességeivel.
- Manipulációs gyakorlójáték közben a gyermek ismerkedik az őt körülvevő világgal, annak tárgyaival.
- Verbális gyakorlójáték fejleszti a ritmusérzékét és jelentősége lehet a beszédgátlások megelőzésében.

Konstruáló játékok

- A különböző eszközökből a gyerekek létrehozhatnak, összerakhatnak valamit.
- Eleinte spontán építenek, később az átgondolt, elrendezett, meghatározott céllal végzett tevékenység dominál.
- Változatos eszközöket biztosítunk; megmutatjuk az összerakás technikáját, de a megvalósítást a gyermekre bizzuk. (Kedvelt építési játék a homokozás, télen a hóból építés.)

Szimbolikus játékok

- Nagy jelentősége van az egész személyiségfejlődésben. A gyermek játéktevékenysége során tapasztalatait, ismereteit, elképzeléseit, érzelmeit, jó és rossz élményeit fejezi ki.
- A gyermek a felnőtt mintáról tanulja meg az erkölcsi értékeket, a társadalmi együttélés szabályait. Gyakorolják ismereteiket és újakat tanulnak egymástól.
- Ebben a játékban nem az irányító, hanem inkább a játszótárs szerepét töltjük be.

Szabályjátékok

- Legfontosabb eleme a szabályokhoz való alkalmazkodás igénye. Játék közben a gyermek helyes magatartásformákat sajátít el, érzelmeit tanul (indulatait fékezni tudja, siker kudarctűrés, türelem, kitartás, akaraterő, felelősségtudat, feladattudat).
- Mozgásos szabályjátékok lehetnek testnevelési játékok, dalos népi játékok. Sokfajta, változatos játékkal ismertetjük meg a gyerekeket, hogy nagyobb lehetőség legyen a széleskörű mozgásfejlesztésre.
- Értelemfejlesztő szabályjáték egyfajta szociális és értelmi érettséget feltételez és ezek fejlesztését szolgálja (észlelés, verbális fejlesztés), ezt szem előtt tartva válogatunk a kínálatból.

Népi játékok

- Az óvodai nevelésbe a népköltészeti alkotásokon túl a hagyományápolás azon területeit tevékenységeit illesztjük be, amelyek a gyerekekből a tevékenység örömeit váltják ki, érzelmi többletet jelentenek.
- Játékidőben a természetes anyagok közelsége motiválja a gyerekeket, az anyagok állandó jelenléte cselekvésre készíti. Az elkészült tárgyakkal, népi gyermekjátékszerekkel gazdagítjuk játékukat.
- A természetes anyagokkal való műveletek mellett sort kerítünk a dalos játékok és a népi sportjátékok játszására az udvaron is.

Az óvodapedagógus játékszerű, játékirányító módszereinek tudatos alkalmazása a gyermekek egyéni sajátosságainak figyelembe vétele

- A gyermek játékának megfigyelése közben képet kapunk ismereteiről, élményeiről, mozgásigényéről, beszédképességéről, szociális és értelmi fejlettségének egészéről. A gyermek játéka személyiségének tükröire és fejlesztésének legjobb eszköze is.
- A játék folyamatában tudatos jelenlétünk biztosítja az elmélyült játék kibontakozását, igény szerint együttjátszással, támogató, ösztönző magatartással kísérve a játékfolyamatot.
- A fejlesztési feladatokat az alapján határozzuk meg, hogy megismerjük a korosztály általános pszichés sajátosságait, az egyének fejlettségét és érdeklődési körét és a csoport összetételét (egyéni jellemzők, nemek megoszlása, szociális háttér).
- A gyermek szabadságát és az óvónő tudatos fejlesztő munkáját együttesen kell érvényesítenünk.
- Módszereinket a játékban csak akkor tudjuk helyesen alkalmazni, ha naponta és folyamatosan sok-sok lehetőséget biztosítunk a gyerekeknek arra, hogy a számukra érdekes és szabadon választott tevékenységek közben gyakorolhassák azokat a funkciókat, amelyek az aktuális fejlődésüket elősegítik.
- Játékot kezdeményezünk, modellnyújtó játszótársak leszünk ha szükséges. A gyerekek elmélyült nyugodt játéka esetén irányításunk játékot követő, segítő, szemlélő.

- A helyes viselkedés pozitív megerősítésével alakítjuk ki, hogy megbecsüljék egymás munkáját (játékát). Beavatkozunk a játékba, ha a gyerekek veszélyeztetik egymás nyugodt játékát, ha durvák egymáshoz.

Sajátos nevelési igényű gyermekekre vonatkozó feladatok a játéktevékenységben

- A játék keretet ad és lehetőséget nyújt a sajátos nevelési igényű gyermekek meglévő fejlettségi szintjét kihasználva a fejlődés biztosítására. Teret enged a személyiség egészének komplex fejlesztésére, biztosítja a gyermek beilleszkedését a befogadó csoport tagjai közé.
- A gyermekeket a meglévő ismereteikre alapozva megismertetjük az óvodában található, számukra ismeretlen játékeszközökkel, azok használatával.
- A különböző fejlettségű gyermekeknek más a játékeszköz-igénye és a szociálisan érettebb gyermekek segítségével mintát adunk az együttműködésre, a megegyezésre.
- A játék során a valóság jobb megismerése a képességek és tulajdonságok alakításával a gyermek személyiségének komplex fejlesztése.
- Differenciált fejlesztés: tapasztalatszerzési lehetőségek biztosításával pszichikus funkciók fejlesztése.

Az anyanyelvi nevelés feladatai a szabad játék tevékenységi területén

- Tudatosan megengedő, támogató, biztonságot adó jelenléttel a beszédkedv, a közlésvágy motiválása.
- Készséges válaszok adása a kérdésekre, gyermeki üzenet kódolása.
- A gyermeki szimbolikus játékot kísérő párbeszéd támogatása verbális ismeretekkel, a fogalomalkotás segítségével.
- A magyaros mondatalkotás kialakításának segítése.

Pedagógiai attitűd:

- Ösztönző
- Elfogadó
- Tanácsadó
- Kezdeményező
- Elismerő
- Bátorító
- Szükség esetén irányító, vezető

Feltételrendszer:

- *Nyugodt légkör:* a gyermekek szabadon választhatnak a felkínált szerepek, játékhelyzetek, társak között.
- *Kreatív légkör:* a gyermekek ötleteinek szabad áramlását, a másik gyermek meghallgatását, az alkotó együttműködés kialakulását segítjük.
- *Az együttjátás alapvető szabályai és szokásai:* a nem túl sok szabály betartása fokozza a gyermek biztonságérzetét, segíti az eligazodásban, saját és társai tevékenységhatárainak bemérésében. Rugalmasan és következetesen segítjük hogy a szabály szokássá váljék.
- *Idő:* a napirendben a szabad játékre kell a legtöbb időt biztosítanunk, hogy a gyermeknek legyen ideje elképzelései megvalósítására, elmélyülésre. Így a játék jelentősége tükröződik a napirendben.
- *Hely:* a csoportszobában – a változtatás lehetőségének biztosításával - , állandó játszóhelyeket alakítunk ki a belső terek tagolásával. Az udvaron helyet biztosítunk a mozgásos játékokhoz, de lehetőséget teremtünk egyéb tevékenységekre is.
- *Eszköz:* a játékeszközök kiválasztásában a gyermek általános és egyéni fejlettségén túl figyelünk a különböző játékeszközök fejlesztő hatására és esztétikájára is.
- *Élmények:* sokoldalú tapasztalatszerzés és változatos élményforrások biztosításával bővítjük a játék tartalmát, formagazdagságát.

Gyermeki szükségletek figyelembe vételével a készségek, képességek, alkalmazásképes tudás megalapozása, fejlesztése:

Személyes készségek, képességek:

Személyiség-, fantázia gazdagítása, fejlesztése, én-kép alakulásának segítése, önkéntes szerepvállalás erősödése, sikerélményhez jutás, feladattartás erősödése, önbizalom növekedése, személyes feszültség, szorongás oldásának lehetősége a választott szerepek eljátszásával

Szociális készségek, képességek:

Saját és egymás játékának tiszteletben tartása, az együttjátszás, az egymástól való tanulás, a közös alkotás örömeinek felfedezése, az együttjátszás során a baráti kapcsolatok, szabálytudat erősödése, szerepjátékok vállalásával társas kapcsolatok, különböző viselkedésformák erősödése a szabálytudatuk erősödésével

Kognitív készségek, képességek:

A megismerési folyamatok megalapozása, élmények, tapasztalatok gyűjtése, problémamegoldó gondolkodás fejlesztése, mozgáskoordináció fejlődése

Speciális készségek, képességek:

Kreativitás, fantázia, esztétikai érzék fejlődése, önbizalom fejlődése

Nyelvi- kommunikációs készségek, képességek:

A beszédkezdő, közlési vágy fokozódása, a játékhoz kapcsolódó szövegalkotás, szókincsbővülés, párbeszéd, irodalmi művekben szereplő szófordulatok beépülése

6.2 Verselés, mesélés

Cél: A gyermekek érzelmi, értelmi, erkölcsi fejlődésének segítése, pozitív személyiségjegyeinek megalapozása elsősorban a mesék segítségével. A mesék, versek segítségével maradandó irodalmi élmény nyújtása.

Feladat:

A felhasznált irodalmi anyagok igényes összeállítása

Az óvodás korban megjelenő jellegzetes tartalmak biztosítása (mesélés, verselés, dramatizálás, bábozás)

A gyermekek nyelvi képességeinek fejlesztése az irodalom, a népköltészet eszközeivel

Sajátos nevelési igényű gyermekekre vonatkozó feladatok megfogalmazása a verselés, mesélés területén

A felhasznált irodalmi anyagok igényes összeállítása

- A legkisebbek versanyagát népi mondókákból, rigmusokból, ritmikus, zenei hatású, játékos versekből egyszerű cselekvésű érthető mesékből állítjuk össze.
- A gyermekek meséit folyamatosan többfázisúvá bővítjük (állatmesék, népmesék, realiztikus mesék, klasszikus tündérmesék, tréfás mesék és műmesék).
- Teret adunk a magyar klasszikusok és a kortárs írók meséinek és a folytatásos meseregényeknek is.
- A csoportösszetétel figyelembevételével a mese, vers anyagának megválasztásával a multi- és interkulturális nevelést valósítjuk meg.
- Népi mondókákat, névcsőfolókat, halandzsa szövegű kiolvasókat naponta mondogatunk.
- Szerepeltetjük a vidám, humoros, ritmus élményt nyújtó verseket.
- A nagyobbaknak lírai műveket is olvasunk, hogy megérezzék a költői képek érzelmet kifejező erejét.
- A versek, mesék tartalmaival erősítjük a környezet megszerettetését, segítjük a hagyományörzést és nyelvi eszközökkel is kifejezzük az évszakok szépségét.

Az óvodáskorban megjelenő jellegzetes tartalmak biztosítása

- Az óvodába kerülő gyermekek első igazi versélménye a mondóka (ölbeli játék). A népi mondókákhoz kapcsolódó mozdulatokkal, játékokkal biztonságérzetet nyújtunk, örömet szerzünk.
- Teret adunk a gyerekek saját verseinek, meséinek elmondására, eljátszására is, mely az önkifejezés egyik módja.
- Az egyszerű állatmeséken keresztül fokozatosan szoktatjuk rá a gyermeket a mese figyelmes végighallgatására. Rövid jelenetek bemutatásával a gyermekek megismerik a bábokat, ők is báboznak, dramatizálnak.
- A könyvek megszerettetése érdekében biztosítjuk, hogy a gyermekek lapozhassanak leporellókat, színes képeskönyveket, otthonról is elhozassák könyveiket.
- A vers, mese átéléséhez olyan kellékeket használunk, amelyek elősegítik a képzeleti képek előhívását.
- Az új verseket a gyermekek élményeihez, tapasztalataihoz, évszakhoz, ünnephez kapcsoljuk.
- A mesélés, mondókázás, verselés mindennapos óvodai tevékenység, a kisgyermek mentális higiéniájának elmaradhatatlan eleme. A mesehallgatáshoz szükséges intimitás megteremtésével erősítjük annak érzelmi hatását.

A gyermekek nyelvi képességeinek fejlesztése az irodalom, a népköltészet eszközeivel

- A nyelvi képességek fejlesztésének leghatásosabb eszköze a mese, a vers, a bábozás és a dramatizálás. Ezeken keresztül gyakoroljuk a helyes hangejtést, a tiszta beszédhallást és a nyelvtani formák hibátlan használatát, beszédészlelés-megértés-reprodukció fejlesztését.
- A népi mondókák segítségével tisztíthatunk a magán- és mássalhangzók helyes ejtésén és alakíthatjuk a gyermekek megfelelő artikulációját.
- A népmesék, mondókák, irodalmi alkotások bővítik a gyermekek szókincsét, általuk sok új kifejezést ismernek meg.

Sajátos nevelési igényű gyermekre vonatkozó feladatok a verselés, mesélés területén

- A gyermekirodalmi alkotások megszerettetésével a gyermekek erkölcsi érzelmeinek fejlesztése.
- Az irodalmi művek, versek, mondókák felhasználásával, mondogatásukkal, ritmusuk által a személyes kapcsolat, mint a fejlesztés érzelmi alapjának kialakítása.
- Mesehallgatással a szabályokhoz, normákhoz való igazodás elsajátítása.

Nevelésünk eredménye:

Fejlődnek, bensőségebbé válnak érzelmi kapcsolatai.

Erősödik én-tudata, önbizalma.

Pedagógus attitűd:

- o Művészi értékű, a gyermekek fejlettségének megfelelő mű választása
- o Emlékezetből is mesél, megőrizve a műfaj legjellegzetesebb nyelvi és stilisztikai elemeit
- o A könyv szeretetére nevel
- o Pozitív megerősítésre, sikerélmény nyújtására törekszik

Feltételrendszer:

- Esztétikus mesesarkot alakítunk ki.
- Bábokkal, fejdíszekkel, dísztelekkel lehetővé tesszük a bábozást, dramatizálást.
- A gyermekek számára elérhető könyvespolcra nézegetésre alkalmas könyveket helyezünk el.
- Az irodalmi alkotások kiválasztásában érvényesítjük a pedagógiai, pszichológiai, módszertani tudatosságot.

Gyermei szükségletek figyelembe vételével a készségek, képességek, alkalmazásképes tudás megalapozása, fejlesztése:

Személyes készségek, képességek:

Önismeret, önértékelés fejlesztése, esztétikai, erkölcsi értékek megalapozása, fejlesztése, önkifejezés lehetőségének megteremtése

Szociális készségek, képességek:

Viselkedés és magatartásformák erősítése, közös élmények megélésével közösségi tudat és hovatartozás tudatosítása, együttműködés, kreativitás fejlesztése, az alkotó fantázia, az egymástól való tanulás biztosítása

Kognitív készségek, képességek:

Aktivitás, nyitottság, emlékezet, gondolkodás fejlesztése

Speciális készségek, képességek:

Esztétikai érzék fejlesztése, tehetséggondozás, egyéni kifejezésmódok gazdagítása, nemzeti identitástudat alakítása

Nyelvi- kommunikációs készségek, képességek:

Beszéd tartalom, szókincs gazdagítása, beszédkezdő és beszédfantázia fejlesztése, a helyes beszédtempó, hangsúly, hanglejtés gyakorlása.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére:

- ✓ A gyermekek szívesen ismételtetik a verseket, rigmusokat.
- ✓ Megszilárdulnak a mesehallgatáshoz szükséges szokások.
- ✓ Várják, igénylik a mesehallgatást.
- ✓ Szívesen mesélnek, báboznak, dramatizálnak, de egyedül is vállalkoznak mesék, versek és mondókák elmondására.
- ✓ Tudnak történeteket kitalálni, nyelvi formába öltetni és megjeleníteni.
- ✓ Eseményekhez, az őket körülvevő világhoz tudnak mesét, verset, mondókát kapcsolni.

6.3 Ének-zene, énekes játék, gyermektánc

Cél: A közös éneklés, a közös játék örömeinek megéreztetése. A gyerekeket minél több olyan zenei élményhez juttatni, ami zenei anyanyelvüket megalapozhatja. Az énekes játékok, dalok megszerettetése, tiszta éneklésre nevelés.

Feladat:

A felhasznált zenei anyagok igényes és az adott képességszintjének megfelelő válogatása

Az óvodáskorban tervezhető jellegzetes zenei tartalmak biztosítása

Az anyanyelvi nevelésre vonatkozó feladatok megfogalmazása az ének- zenei nevelés területén

A sajátos nevelési igényű gyermekekre vonatkozó feladatok megfogalmazása az ének-zenei nevelés területén

A felhasznált zenei anyagok igényes és az adott képességszintjének megfelelő válogatása

- Az óvodai nevelés során a gyerekekkel mondókákat, énekes játékokat, komponált gyermekdalokat ismertetünk meg. Az anyag kiválasztásánál az óvodapedagógus figyelembe veszi a nemzetiségi nevelés esetén a gyermekek hovatartozását.
- Éneklés közben fejlődik hallásuk, éneklési készségük, ritmusérzékük, harmonikus, szép mozgásuk, nyelvi kommunikációjuk. A zenében a hang és a mozgás mindig együtt jár.
- Az ünnepi hangulat előkészítésében a daloknak, zenének, éneklésnek nagy jelentőséget tulajdonítunk. Színessé, örömtelivé teszik ünnepeinket.

- A kisebbeknek a kötetlen forma felel meg jobban. A szabad részvétel kizárja a szorongást, fokozza a gyermek biztonságérzetét. A természetes játékhelyzetekben – felelgetős énekes játékok – az egyéni megszólalás bátorítása észrevétlen marad számukra. A „részvétel” azt is jelenti, amikor messziről figyel, vagy játék közben hallja az éneklést.
- A mondóka és dalanyagból olyan alkalmas játékokat választunk, amelyeket a felnőtt játszik a gyermekkel, körbesétálás nélkül, állva vagy ülve. Később körbejárni is megtanulnak.
- Amint a társas énekes játékok megjelennek, szükség van a közös együttes részvételre. Körbe állhatnak, választhatják egymást akkor is, ha a körbejárás fegyelmezett kézfogását még nem kívánjuk meg.
- Az énekes játékokra épülő zenei nevelés természetes formája a kör. Az egyszerű körjátékokat bonyolultabb mozgásokkal bővíthetjük.
- Később a nagyobbaknál, több szereplővel, komplikáltabb mozgással, nagy térben mozgó játékokat is választhatunk.
- A dalanyag kiválasztásánál (a s-m hangokon és a hat hangterjedelmű dallamok aránya változik) a jellemző dallamfordulat és a játékforma az irányadó. A dalanyag összeválogatásánál figyelünk a mondókák, dalos játékok és műdalok összeállításának arányára.

Az óvodáskorban tervezhető jellegzetes zenei tartalmak biztosítása

- Népi mondókák, ölbeli játékok, csúfolók, népi énekes játékok
- Dalos játékok
- Válogatott kortárművészeti alkotások
- Az elemi zenei képességek fejlesztése (éneklési készség, zenei hallás, egyenletes lüktetés, ritmusérzék, mozgás)
- Zenehallgatási készség kialakítása (népdal, műdal, ünnepekhez kapcsolódó dalok) figyelemmel a nemzeti, etnikai hovatartozásra
- Mozgáskultúra, tánc, a néptánc alapelemei
- Hangszerekkel való ismerkedés
- A környezet hangjainak megfigyeltetése

Az anyanyelvi nevelésre vonatkozó feladatok az ének-zenei nevelés területén

- A beszédszervek koordinált mozgásának fejlesztése, a beszédtechnika tökéletesítése különböző grammatikai megoldásokkal.
- Attitűdök, gondolkodásbeli, kommunikációs tulajdonságok kiteljesítése zenei élményekkel, beszéd és zenei hallás komplex fejlesztése.

Sajátos nevelési igényű gyermekekre vonatkozó feladatok az ének-zenei nevelés területén

- A gyermek zene iránti érdeklődésének felkeltése, a zenei anyanyelv befogadására való képesség megalapozása, valamint népi gyermekjátékdalok segítségével mozgásformák, táncmozdulatok elsajátítása.
- Az ének, az egyenletes lüktetés, a ritmus, a mozgás segítségével összetett módon, kölcsönhatásban fejlődnek pszichikus funkcióik, testi képességeik, alakulnak szociális kapcsolataik, érzelmeik.

Nevelésünk eredménye:

Az énekes és dalos játékok játszása során gyarapodnak ismeretei, fejlődik testsémája, térbeli tájékozódása. Alakulnak szociális kapcsolatai, rögződnek szabályok, közösségi normák.

Pedagógus attitűd:

- o A gyerekek képességeinek megfelelő zenei anyag kiválasztása
- o Egyéni képességek alakítása, tehetséggondozás
- o Pozitív megerősítés, sikerélményhez juttatás
- o Dicséret, elismerés, ösztönzés, bátorítás

Feltételrendszer:

- Az óvónő tiszta énekhangja, zenei műveltsége.
- Az óvónő zenei módszertani kulturáltsága.
- Megfelelő tér a nagyobb mozgásteret igénylő játékokhoz, tánchoz.
- Megfelelő pszichés légkör, érzelmi motiváltság.
- Ritmushangszerek, amelyekkel cselekvés közben a gyermekek érzékelik az egyenletes lüktetést, a ritmust.
- Saját készítésű vagy a gyerekekkel közösen készített eszközök a dalos játékokhoz, mondókákhoz.
- Magnó, kazetták, CD-k, CD-lejátszó és az óvónő hangszerei az igényes zenehallgatáshoz.

Gyermeki szükségletek figyelembe vételével a készségek, képességek, alkalmazásképes tudás megalapozása, fejlesztése:*Személyes készségek, képességek:*

Éneklési kedv kialakítása, fenntartása, öröm átélésének biztosítása, belső motiváltság, önkifejezés, önismeret kialakítása.

Szociális készségek, képességek:

A mozgás, a ritmus, a zene átélésével jókedv, öröm, esztétikai élmény biztosítása, csoportösszetartás erősítése, toleranciafejlesztés, önállóság fejlesztése.

Kognitív készségek, képességek:

Mozgásigény kielégítése, zenei képességek fejlesztése, hallás, ritmusérzék, figyelemkoncentráció fejlesztés, emlékezet fejlesztés, identitástudat alakítása.

Speciális készségek, képességek:

Egyéni képességek kibontakoztatása, erősítése, sikerélményhez juttatás, alkotókedv felkeltése, tehetséggondozás.

Nyelvi- kommunikációs készségek, képességek:

Hangsúly, hangerő, tempó, beszédleghzés fejlesztése, hangzók helyes megformálásának segítése, fogalomalkotás és szókincs bővítés régies kifejezésekkel, a néphagyományok szimbolikájának megismerésével, választékos kifejezések gyakorlása.

Fejlődés jellemzői az óvodáskor végére:

- ✓ A gyermekek szívesen játszanak énekes játékokat.
- ✓ Egyedül is tudnak énekelni.
- ✓ Élvezettel tudnak figyelni a zenehallgatásra.
- ✓ Megkülönböztetik a zenei fogalompárokat.
- ✓ Érzik az egyenletes lüktetést és a dalok ritmusát.
- ✓ Az éneklés, a zenélés a gyermekek mindennapi tevékenységének részévé válik a felnőtt minta spontán utánzásával.

6.4 Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka

Cél: A gyermeki ábrázolás, alkotás, a belső kép gazdagítása, alkotó légkör teremtésével. Az önkifejezésre, az esztétika élmények befogadására való igény kialakítása. A gyermek tér, forma és szín képzetének gazdagítása. A finommozgás pontosabbá, könnyedebbé tétele.

Feladat:

Az óvodáskorban tervezhető alkotó-alakító tevékenységek tartalmának, minőségének differenciált fejlesztése

A tevékenység szervezeti formáinak biztosítása

A sajátos nevelési igényű gyermekekre vonatkozó feladatok megfogalmazása az ábrázoló tevékenység területén

Az anyanyelvi neveléssel kapcsolatos feladatok megfogalmazása az ábrázoló tevékenység területén

Az óvodáskorban tervezhető alkotó-alakító tevékenységek tartalmának, minőségének differenciált fejlesztése

- A gyermekekben formálódjanak a vizuális alkotáshoz szükséges készségek, képességek, fejlődjön esztétikai érzékenységük, szép iránti nyitottságuk.
- Formálódjon alkotó képzeletük, ábrázoló készségük, önkifejezési módjuk, alakuljon ki bennük az igény az alkotásra, a környezet esztétikai alakítására.
- A változatos tevékenységek gyakorlása során alakuljon kézügyességük, képi-plasztikai kifejezőképességük, komponáló, térbeli tájékozódó, rendező készségük.
- A gyermekek készítsenek természetes anyagokból játéktevékenységet gazdagító tárgyakat.
- Alakuljanak ki az egyes technikákhoz kapcsolódó munkafogások, megoldások, az eszközök takarékos, kreatív használatának szokása.

A tevékenység szervezeti formáinak biztosítása

Az alkotó-alakító tevékenységek a mindennapi játékba integrálódnak. Az egész nap során biztosítjuk a gyermekek számára az ábrázolási lehetőségeket.

Az ábrázoló tevékenység tartalma:

- Rajzolás
- Festés
- Mintázás
- Építés
- Képalakítás
- Kézimunka különböző fajtái
- Hagyományörző tevékenységek (fonás, sodrás, szövés, nemezels, batikolás), népművészeti elemekkel való ismerkedés
- Esztétikus tárgyi környezettel, műalkotásokkal való ismerkedés

Sajátos nevelési igényű gyermekekre vonatkozó feladatok az ábrázoló tevékenység területén

- Az alkotó tevékenység megszerettetése, fontos, hogy ez örömteli cselekvést jelentsen.
- Az ábrázolás eszközeivel, megfelelő érzelmi hangulat, motiváltság megteremtésével lehetőséget biztosítunk a gyermeknek saját belső világának megjelenítéséhez, esetleges szorongásainak kivetítéséhez, oldásához.

Nevelésünk eredménye:

A gyermek képes lesz a tevékenységhez szükséges anyagokat, eszközöket megfelelően használni, kiválasztani a számára megfelelő, ezáltal fejlesztő tevékenységet.

Egyéni fejlettségéhez, képességéhez igazodva alakul a képi-plasztikai kifejezőképessége, komponáló, térbeli tájékozódó, rendező képessége, élmény és fantáziavilága, tér, forma, szín képzete gazdagodik, képi gondolkodása fejlődik, esztétikai érzékenysége, szép iránti nyitottsága, igényessége alakul.

Alkotásában megjelennek személyes vágyai, belső képei.

Anyanyelvi neveléssel kapcsolatos feladatok az ábrázoló tevékenység területén

- A vizuális tevékenységekhez kapcsolódó verbális és nem verbális megnyilatkozásokkal a spontán beszéd fejlesztése: az ábrázoltak szóbeli elmondása.
- Formák, színek magyarázata, anyagok, eszközök megnevezése.
- Kiállítás látogatáshoz kapcsolódó élmények megbeszélése.

Pedagógus attitűd:

- o Élmények, anyagok, eszközök biztosítása
- o Ösztönzés, buzdítás, dicséret, ötletadás
- o Pozitív megerősítés, a gyermek ötleteinek tiszteletben tartása, munkájuk megbecsülése
- o Változatos módszerek, technikák alkalmazása, tehetséggondozás

Feltételrendszer:

- Az ábrázoló tevékenységek szervezésénél a gyermekek kíváncsiságára, egyéni képességeire építünk, az egész nap folyamán teret, változatos eszközöket biztosítunk.
- Biztosítjuk a szabad választás lehetőségét anyagban, témában, technikában egyaránt.
- Megismertetjük a gyerekekkel az eszközök használatát, a rajzolás, festés, mintázás, kézimunka különböző technikai alapelemeivel és eljárásaival, a különböző anyagokkal.
- Olyan munkaasztalt alakítunk ki, ahol a gyermekek kényelmesen elférnek, közel van az alkotóeszközök tároló helye és a mozgó gyerekektől védett az alkotók köre.
- Esztétikus, az évszakoknak és ünnepeknek megfelelő díszítést alkalmazunk.

Gyermeki szükségletek figyelembe vételével a készségek, képességek, alkalmazásképes tudás megalapozása, fejlesztése:

Személyes készségek, képességek:

Belső motiváció, önkifejezés, önmegvalósítás, önismeret fejlesztése, problémamegoldó képesség fejlesztése, sikerélménnyel önbizalom erősítése, egyéni sajátosságok figyelembevételével tehetséggondozás

Szociális készségek, képességek:

Az egymástól való tanulás segítése, együttműködési készség alakítása, saját és egymás munkájának véleményezésével, megbecsülésével reális értékrendek kialakítása, vélemények elfogadása, egymás tiszteletben tartása

Kognitív készségek, képességek:

Érdeklődés felkeltése a vizuális tevékenységek iránt, különböző anyagok, technikák megismerése, térbeli összefüggések felfedeztetése, képi gondolkodásmód kibontakoztatása, szem-kéz koordináció fejlesztése, finommotorika fejlesztése, feladattudat alakítása, komplex esztétikai élmény megtapasztalása, a világra való nyitottság, szemléletmód alakítása

Speciális készségek, képességek:

Kreativitás, fantázia fejlesztése, tehetséggondozás, esztétikai igényesség kialakítása, a szép fogalmának és tartalmának realizálása

Nyelvi- kommunikációs készségek, képességek:

Képi gondolkodásmód erősítésével logikai készség fejlesztése, a tevékenységet kísérő beszéd fokozásával beszédkedv, szókincs, kifejezőmód, mondatalkotás fejlesztése

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

- ✓ Képzalkotásban és a plasztikai munkáikban egyéni módon jelenítik meg élményeiket, elképzeléseiket.
- ✓ A gyermekek alkotására jellemző a részletező formagazdagság, a színek variálása.
- ✓ Téralakításban, építésben közösen vesznek részt.
- ✓ Örülnek egyéni és közös kompozícióiknak.
- ✓ Rácsodálkoznak a szép látványra, tudnak gyönyörködni benne.
- ✓ Önállóan és csoportosan is készítenek ajándékokat, kellékeket.

6.5 Mozgás

Cél: A gyermekek természetes, harmonikus mozgásának fejlesztése, testi képességeinek megalapozása. A gyermeki szervezet növekedésének, teherbíró képességének és az egyes szervek teljesítőképességének kedvező befolyásolása.

Feladat:

A rendszeres egészségfejlesztő testmozgás megszervezése és tervezése

A testi képességek és az ellenálló képesség fejlesztése

A sajátos nevelési igényű gyermekekre vonatkozó feladatok a mozgás területén

Az anyanyelvi neveléssel kapcsolatos feladatok a mozgás területén

A rendszeres egészségfejlesztő testmozgás megszervezésének és tervezésének alapelvei

- Szem előtt tartjuk, hogy az óvodáskor, a természetes hely-, helyzetváltoztató-, finommotoros mozgáskészségek tanulásának, valamint a mozgáskoordináció intenzív fejlődésének szakasza.
- A pszichomotoros készségek, képességek formálásával a természetes és finom mozgáskészségek kialakulását segítjük.
- Segítjük a mozgáselemek beépülését a természetes mozgások sorába a gyermekek egyéni fejlettségéhez igazodva.
- Figyelembe vesszük a gyermekek egészségi állapotát, teherbíró képességét, teljesítőképességét, az egyéni lemaradásokat kompenzáló preventív és korrigáló/korrektív mozgásokat tervezünk.
- Minden nap, minden gyereknek lehetőséget biztosítunk a mozgásos tevékenységekre figyelembe véve a gyerekek egyéni szükségleteit és képességeit.
- Törekszünk a szabad levegőn történő mozgásos tevékenységekkel az egészséges életmód megerősítésére.
- Kihasználjuk a társakkal végzett együttmozgás személyiségfejlesztő hatását.
- A gyerekek aktivitására, a mozgás élményszerűségére építünk, a mozgás legyen örömteli, változatos, sokszínű.
- A mozgásos játékok során hagyjuk érvényesülni a gyerekek saját elgondolásait, ötleteit.
- Kiemelten odafigyelünk a biztonságos, balesetmentes feltételek megteremtésére.
- A hátrányos helyzetű gyermekek elfogadását, közösségbe való beilleszkedését az együttesen átélt mozgásélményekkel segítjük.

A testi képességek és az ellenálló képesség fejlesztése

- Feladatunk a mozgásfejlettség, a terhelhetőség megismerése minden gyermek esetében.
- A mozgásos játékok, tevékenységek rendszeres alkalmazásával fejlesztjük a gyerekek teherbíró képességét, a helyes testtartáshoz szükséges izomegyensúly kialakulását.
- A mozgásfejlesztés közvetlenül hat a nagymozgás és a finommozgás fejlődésére, megalapozza a testséma, a percepció, a koncentráció, a memória és a verbalitás fejlődését.
- A testséma fejlesztés területei a testrészek, érzékszervek ismeretére, funkcióira terjed ki játékos formában, valamint az utánzó mozgásokra és az egyensúlyfejlesztésre.

- A téri tájékozódás fejlesztésével az irányok megkülönböztetésének fejlesztése a cél, amely az élet minden területéhez elkerülhetetlenül szükséges.
- A percepció észlelés formái igen változatosak: vizuális, akusztikus, taktilis, térészlelés; ezek együttes alkalmazásával a matematikai képességek nagyon jól fejleszthetők.
- Bátorító neveléssel a kudarcűrő képesség kialakulását segítjük.

A mozgás tartalma:

Szabad, spontán mozgásos tevékenységek

- Természetes és egyéb mozgások. Forgások, mászások, gurulások, járások, futások, bújócskák, labdajátékok.
- Mozgásos népi játékok: ugróiskola, szembekötödsdi, különböző ügyességi és erőösszemérő játékok.

Irányított mozgástevékenységek

- Mindennapi testnevelés: játékos formában.
- Testnevelés foglalkozás: természetes emberi mozgások; járás, futás, ugrás, dobás, kúszás, mászás, emelések, egyensúlyozások, eszközzel végezhető gyakorlatok, mozgásos játék.

Sajátos nevelési igényű gyerekekre vonatkozó feladatok a mozgás területén

- Az egyéni harmonikus személyiségfejlődés elősegítése a mozgásban rejlő gazdag képességfejlesztési és nevelési lehetőségek által.
- Célunk, hogy a mozgás során a saját képességeinek optimumát elérje.
- Annak biztosítása, hogy a mozgás örömteli, játékos, feszültséget oldó tevékenységet jelentsen a gyermek számára.
- Specifikusan megválasztott mozgásokkal az agy idegrendszeri fejlődésének, érésének elősegítése.

Nevelésünk eredménye:

A gyermek képes biztonságosan mozogni környezetében.

A fokozatosság elve alapján, a differenciálás, egyéni bánásmód módszerével elérjük, hogy a személyi, szociális, intellektuális készségek fejlődnek.

Anyanyelvi neveléssel kapcsolatos feladatok a mozgás területén

- A mozgásformákhoz kapcsolódó szakszavak megismerése, tartalmi tudatosítása, beépítése a szókincsbe.
- A gondolkodás, a keresztszavak fejlődésének segítése a mozgásformák megnevezésével.
- Konkrét, egyértelmű értékelés módszerével az énkép alakulásának támogatása.

Pedagógus attitűd:

- Sikerélményhez juttatás, önbizalom kialakítása, fejlesztése, pozitív megerősítés.
- Bátorító nevelés eszközeinek helyes használata (nem szigorúság, hanem következetesség, dicséret helyes aránya, tudatosság).
- Közös élmények megélésével közösségi nevelés erősítése.
- Segítségadás, biztatás.
- Személyes példaadás.
- Gyakorlás lehetőségének biztosítása.

Feltételrendszer:

- A különböző mozgásformák gyakorlására alkalmas tágas tér (csoportszoba, tornaszoba, udvar).
- Balesetmentes helyszínek, eszközök.
- Szervezett foglalkozás előtt portalanítás, szellőztetés.
- Praktikus, a szabad mozgást lehetővé tevő tornaruha, biztonságos tornacipő minden gyereknek.

- Megfelelő idő biztosítása arra, hogy minden gyermek saját képességeinek, tempójának megfelelően gyakoroljon.
- A mozgáselemek elsajátításához szükséges tornaszerek és eszközök.
- Játékos hangvétel, kevés várakozási idő, rövid, érthető utasítások, pozitív megerősítés alkalmazása a fejlesztés hatékonysága érdekében.
- A mozgásra az óvodai nevelés minden napján, az egészséges életmód erősítése érdekében minden gyermek számára lehetőséget biztosítunk.

Gyermeki szükségletek figyelembe vételével a készségek, képességek, alkalmazásképes tudás megalapozása, fejlesztése:

Személyes készségek, képességek:

A mozgás iránti vágy kibontakoztatása a minél gyakoribb pozitív megerősítés módszerével, speciális megsegítés: prevenció, kompenzáció, tehetséggondozás, a mozgás örömeinek átélése, sikerélmény biztosítása, esztétikus, összerendezett mozgás alakítása, erősítése. A fizikailag aktív, cselekvő, tevékeny, testileg is harmonikus életvitel élethosszig tartó szokásrendszerben jelenjen meg.

Szociális készségek, képességek:

Szabálytudat, versenyszellem kialakítása, erősítése, lelkesedés, siker megélése, kudarc, vereség megértése, türe, csapatszellem formálása, a fogyatékkal élők (így a mozgáskorlátozottak) iránti tolerancia

Kognitív készségek, képességek:

Állóképesség, egyensúlyérzék, összerendezett mozgás, kondíció fejlesztése, mozgásbiztonság, edzés, erőnlét, ügyesség, gyorsaság fokozása, finommotorika, téri tájékozódás, dominancia kialakítása, fokozása, testséma fejlesztése.

Speciális készségek, képességek:

Versenyhelyzetekre való egészséges reagálás, speciális és egyéni képességek kibontakoztatása, erősítése, kreativitás, ritmusérzék fejlesztése, érzelmi, esztétikai nevelés.

Nyelvi- kommunikációs készségek, képességek:

A helyes légzés, beszédlégzés technikájának kialakítása, erősítése, szókincsbővítés, relációs viszonyítások megismerése, rövid távú verbális memória fejlesztése.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére:

- ✓ Tudnak ütemtartással járni, gimnasztikai gyakorlatokat esztétikusan végezni, kézi szerrel és anélkül is
- ✓ Elsajátítják a helyes testtartásban végzett természetes járásokat
- ✓ Képesek egyensúlyozó járásra többféleképpen
- ✓ A társ mozgásával összehangolva páros gyakorlatok megoldására is képesek
- ✓ Tudnak helyben labdát pattogtatni, egykezes felsődobással célba dobni
- ✓ Tudnak gurulóátfordulást végrehajtani előre
- ✓ Szeretnek mozogni, kitartóak a mozgásos játékokban
- ✓ Mozgásuk harmonikus és összerendezett
- ✓ Ismerik az irányokat, tudnak a térben tájékozódni
- ✓ Betartják a szabályokat a különböző versenyjátékokban
- ✓ Szeretnek futni, képesek 50-100 métert kocogni

6.6 A külső világ tevékeny megismerése

Cél: A gyermek elemi ismereteinek kialakulása önmagáról és közvetlen környezetéről. A környezethez kapcsolódó ismereteik – tényekről, viszonyokról – bővüljenek és egy környezettudatos magatartásban, egy környezetbarát életvitelben jelenjen meg a fenntartható fejlődés érdekében. A természethez kapcsolódó attitűdök formálása, az ember és a természet harmóniájának fenntartása. Elemi mennyiségi, alaki, nagyságbeli, tér- és síkbeli szemlélet megalapozása.

A Klapka utcai óvoda a környezeti nevelést a „Körlánc” óvodai program alapján végzi, mely dokumentum az óvoda irattárában megtalálható.

Feladat:

Életkoruknak megfelelő szinten biztosított tevékenységeken keresztül minél több tapasztalat nyújtása a szűkebb természeti és társadalmi környezetről

A nemzeti kultúra értékeinek, városunk jellemző hagyományainak megismertetése

A természet szeretetére, a természet tisztaságára, szépségére, megóvására, a tevékeny természetvédelemre nevelés

A matematikai nevelés legjellemzőbb tevékenységformáinak és tartalmainak biztosítása

A sajátos nevelési igényű gyermekekre vonatkozó feladatok megfogalmazása a külső világ tevékeny megismerése területén

Életkoruknak megfelelő szinten biztosított tevékenységeken keresztül minél több tapasztalat nyújtása a szűkebb természeti és társadalmi környezetről

- Építünk a gyermekek spontán érdeklődésére, kíváncsiságára, érzelmeire, tevékenységi, megismerési vágyára. Új ismereteket a gyermekek tapasztalataira, élményeire támaszkodva nyújtunk.
- A fokozatosan nehezedő tevékenységeket összehangoljuk a gyermekek, ill. gyermekcsoport fejlettségi szintjével. Adott témában magasabb vagy alacsonyabb szintet is tervezünk.
- A témákat a gyermekek fejlődésével lineárisan bővítjük, és koncentrikusan mélyítjük. A feldolgozás során arra törekszünk, hogy mindig az egészről kiindulva és oda visszatérve mind mélyebben és részletesebben járják végig a gyermekek a téma analízisét és szintézisét.
- A gyermekekkel először az őket közvetlenül körülvevő világot érzékeltetjük.
- Tervezetten olyan témakörrel foglalkozunk, amelyek a helyszínen természetes környezetben feldolgozhatók, megmutathatók. A témakörök több ponton szorosan kapcsolódnak, összefüggnek egymással.

A nemzeti kultúra értékeinek, városunk jellemző hagyományainak megismertetése

- A gyermek a környezetben való eligazodáshoz szükséges tapasztalatait először a családban szerzi. A családi környezettel az óvodapedagógus közvetlen és közvetett módon megismerkedik.
- Igazodunk lakóhelyünk, lakókörnyezetünk sajátosságaihoz.
- Az évszakokhoz kapcsolódóan megismertetjük a gyermekeinkkel az egyházi ünnepekhez, a „jeles napok”-hoz kapcsolódó hagyományokat.
- Részt veszünk a hagyományos városi rendezvényeken (pl. „Hírös” napok, Kecskeméti Tavasz Fesztivál), megismertetjük gyermekeinkkel a város fontosabb intézményeit (pl. könyvtár, tűzoltóság, múzeum), híres épületeit (pl. Városháza, Cifra palota, Színház).
- Az Árpádvárosi óvoda az „Európa Jövője” gyermektalálkozó programsorozatában aktív részt vállal.

A természet szeretetére, a természet tisztaságára, szépségére, megóvására, a tevékeny természetvédelemre nevelés

- Fontos feladatunknak tartjuk a napi életet átható, tudatos természetszeretetre nevelést.
- Arra törekszünk, hogy a gyermeket olyan hatások érhék, amelyek a környezetük felfedezésére, rácsodálkozásra ösztönzi őket, megalapozva ezzel a természeti és épített környezet védelmét.
- Olyan helyzeteket teremtünk, amelyben a gyermeknek lehetősége van önálló véleményalkotásra, döntési képességeinek fejlődésére a kortárs kapcsolatokban és a környezet alakításában.
- Alkalmat teremtünk a növények folyamatos gondozásának gyakorlására, megismertetjük a gyermekeket az állatok tartásának és védelmének szabályaival.
- A környezet megismeréséhez kapcsolódó természetes élethelyzetekben megtanítjuk a gyerekeknek a természeti környezetben való helyes viselkedést.
- Játékok segítségével pozitív érzelmi viszonyulást alakítunk ki az élő és élettelen természet alkotóelemeihez.

A matematikai nevelés legjellemzőbb tevékenységformáinak és tartalmainak biztosítása

Matematikai nevelésünk célja nem kész ismeretek megtanulása, hanem a felderítés, a kutatás, keresés, a felfedezés, a problémamegoldás. Az óvodai élet minden tevékenységi formájában megkeressük a matematikai tapasztalatszerzés lehetőségeit.

Összehasonlítunk:

Tárgyak, személyek, jelenségek között minőségi és mennyiségi különbségeket és azonosságokat tárunk fel
Kezdetben érzékszerveikkel tapasztalva, majd később szemléletes képszerű szinten is
Cselekvéses kifejezési módjai: tárgyak, személyek, jelenségek csoportosítása, osztályozása, sorba állítása, elrendezése

Szétválogatunk:

Élő és élettelen dolgok minőségi tulajdonságok alapján történő osztályozását végezzük

Rendezünk:

Mennyiségi tulajdonság alapján történő sorba állításokat végzünk.
A tevékenységeknek különböző nehézségi fokozatait biztosítjuk. A gyermekek által spontán kezdeményezett szétválogatást vagy sorba rendezést az óvónő kérésének, vagy más elvárásnak megfelelő nehezebben végrehajtható feladatok követik. Törekszünk arra, hogy az összehasonlításra irányuló kérdések több szempontú elemzésre biztassák a gyermeket.

Számfogalom alapozása, építése

Halmazok és mennyiségek közvetlen összemérésével kezdjük.
A közvetlen összemérés módja, halmazok esetén a *párosítás*. Ehhez kapcsolódik az *ugyanannyi*, *ugyanakkora* előállítás.
A kis *számosságok összkép alapján történő felismerése* jó alapot jelent a számfogalom építéséhez. Amikor már nem csak az a kérdés, hogy hány eleme van a halmaznak, akkor meg kell neveznünk a számosságot.
A rendezett halmazok elemeinek a nevét *számlálással jelöljük meg*, így kapjuk a sorszámokat.
A számfogalom építését nagyon jól szolgálják a *bontások*. Minden bontás fontos tudnivalót tartalmaz a rész és egész, valamint a részek egymáshoz való viszonyáról.

Geometriai tapasztalatszerzés

Építések, alkotások szabadon és vagy másolással
Tájékozódás a térben és a síkban ábrázolt világgal

Sajátos nevelési igényű gyermekekre vonatkozó feladatok a külső világ tevékeny megismerése területén

- A gyermek emberi, természeti és tárgyi környezetéhez fűződő kapcsolatainak alakítása, fejlesztése.
- A gyermek meglévő tapasztalatait, pszichikus sajátosságait figyelembe véve a mindennapi életben, a gyakorlatban felhasználható tapasztalatok megszerzésére törekszünk.

Nevelésünk eredménye:

Képességeinek megfelelően ismeri a saját személyével kapcsolatos környezetét, abban megfelelően tájékozódik. Saját szintjén alkalmazza a megszerzett tapasztalatait.

Az anyanyelvi nevelés feladatai a külső világ tevékeny megismerése területén

- Kommunikációs készség fejlesztése
- Aktív, passzív szókincsbővítés
- Matematikai fogalmak pontosabbá tétele

Pedagógus attitűd:

- o Az életkori sajátosságoknak megfelelő fejlesztés biztosítása egyéni és kiscsoportos tevékenységformákban
- o Tapasztalatszerzési lehetőség biztosítása, spontán tanulási folyamat biztosítása a játékon keresztül

- Ösztönzés, buzdítás, elismerés, segítés, együttműködés, rávezetés, segítségadás, pozitív megerősítés
- Személyes mintaadás

Feltételrendszer:

- Elsődlegesen a környezetben szervezünk tapasztalatgyűjtést
- Egész alakos tükörrel a testséma fejlődését segítjük
- A csoportszobában képességfejlesztő játékokat biztosítunk
- Különböző technikai eszközök, könyvek, játékok, eszközök biztosítják az ismeretek bővítését, rendszerezését

Gyermei szükségletek figyelembe vételével a készségek, képességek, alkalmazásképes tudás megalapozása, fejlesztése:

Személyes készségek, képességek:

Élmények biztosításával pozitív érzelmi viszony, kötődések megalapozása, kialakítása
 Reális önértékelés, szabad véleménynyilvánítás, ítéletalkotás képességének megalapozása
 Folyamatos megerősítéssel önállóság, önbizalom erősítése

Szociális készségek, képességek:

Tapasztalás útján történő megismeréssel az élethosszig tartó tanulás megalapozása
 Hagyományok felelevenítésével, ápolásával az összetartozás, a nemzeti identitástudat erősítése
 Közös és egyéni sikerek megélésével a kooperatív tanulás lehetőségének segítése

Kognitív készségek, képességek:

A tapasztalatszerzésre, élményekre épülő megismerés fejlesztése
 Logikus gondolkodás fejlesztése az ok-okozati viszonyok megláttatásával
 Szám és mennyiségfogalmak megtapasztalása a gyermek kíváncsiságára alapozva
 Hasonlóságok, azonosságok, különbségek megláttatása a gyermekek érdeklődésére alapozva
 A megszerzett tudás alkalmazási lehetőségeinek gyakorlása, kreativitás, problémamegoldó gondolkodás fejlesztése
 Sikerélményhez juttatás, tehetséggondozás

Speciális készségek, képességek:

Differenciált, egyéni képességekhez igazodó feladatadás
 Sikerélményhez juttatás, pozitív megerősítés

Nyelvi-, kommunikációs készségek, képességek:

Tapasztalatszerzésen alapuló matematikai fogalmak megismerése, beépülése a szókincsükbe
 Új fogalomrendszerek kialakítása, beépülése a mondatalkotásba
 Beszédkedv erősítése
 Szókincs mennyiségi, minőségi gyarapodása

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére:

- ✓ Elemi ismeretei vannak önmagáról és környezetéről
- ✓ Felismeri és megnevezi környezete színeinek sötét és világos változatait
- ✓ Tudja nevét, lakcímét, szülei nevét és foglalkozását
- ✓ Ismeri az évszakokat, felismeri a napszakokat
- ✓ Látja az időjárás és öltözködés közötti összefüggéseket
- ✓ Ismeri szűkebb környezetét, az ott élő növényeket, állatokat
- ✓ Ismeri a gyalogos közlekedés egyszerűbb szabályait és a gyakorlatban is tudja alkalmazni
- ✓ Elemi mennyiségi, alaki, nagyságbeli, tér- és síkbeli ismeretekkel rendelkezik

6.7 Munka jellegű tevékenységek

Cél: A gyermeki munka megszerettetésén keresztül olyan készségek, tulajdonságok kialakítása, melyek pozitívan befolyásolják a gyermekek személyiségét. A gyermekek együttműködésének, szervezőképességének fejlesztése.

Feladat:

A munkavégzéshez szükséges attitűdök formálása, feltételek biztosítása

A különböző típusú munka jellegű tevékenységek tervezése

A sajátos nevelési igényű gyermekekre vonatkozó feladatok munka jellegű tevékenységek területén

A munkavégzéshez szükséges attitűdök formálása, feltételek biztosítása

- A személyiségfejlesztés fontos eszköze a játékkal és a cselekvő tapasztalással sok vonatkozásban azonosságot mutató munka, és munka jellegű játékos tevékenység (az önkiszolgálás, segítség az óvodapedagógusnak és más felnőtteknek, a csoporttársakkal együtt, értük, később önálló tevékenységként végzett alkalmi megbízások teljesítése, az elvállalt naposi vagy egyéb munka, a környezet-, a növény- és állatgondozás).
- A gyermeki munka az óvodapedagógustól tudatos pedagógiai szervezést, a gyermekkel való együttműködést és folyamatos értékelést igényel.
- Törekedni kell arra, hogy örömmel, szívesen végzett aktív tevékenység legyen.
- Használjuk ki, hogy a gyermek munka jellegű tevékenysége a tapasztalatszerzésnek, a környezet megismerésének, az önállóság-, a kitartás-, a felelősség-, a céltudatosság alakításának eszköze, lehetősége.

A különböző típusú munka jellegű tevékenységek tervezése

- A játékból bontakoztatjuk ki.
- Kezdetben segítséggel, csoporttársakkal együtt, később önállóan végzik.
- Mindegyik munkafajtánál mintát adunk az eszközök használatához és a munkafázisok sorrendiségének megismeréséhez.
- Alapozó, munka jellegű tevékenységként kezeljük az önkiszolgálást, testápolást, öltözködést és az étkezési környezet rendben tartását.
- A kisebbeket is bevonjuk a munkába (pl. játék elrakodása, falevél gyűjtése).
- A dajkákkal közösen alakítjuk ki a naposi munkát és a gyermekek összehangolt cselekvés láncát.
- Alkalmoszerű ismétlődő munka a csoportszoba átrendezése, a tevékenységekhez használt eszközök előkészítése, kiosztása, az öltöző és a mosdó rendjének megőrzése, óvoda udvarának rendezése.
- Alkalmanként egyéni megbízásokat is végeztetünk (pl. kisebbek segítése az öltözködésben).
- Alapkövetelmény, hogy a gyerekek a tevékenységek után mindent a helyére tesznek.
- A munkafeladatokat soha nem adjuk büntetésként. A gyakori dicséret, elismerés hatásával érjük el, hogy az óvodások szívesen vesznek részt a munkában, azt kitartóan, felelősséggel végzik.
- Felhívjuk a gyerekek figyelmét az eszközhasználatnál járó veszélyekre.
- Lehetővé tesszük, hogy valamennyi munka jellegű tevékenységet a lányok és a fiúk egyaránt gyakorolhassák.
- Biztosítjuk, hogy a munka aktív tevékenység legyen, a közösségi kapcsolatok, a kötelességteljesítés alakításának eszköze, a saját és mások elismerésére nevelés egyik formája.
- Fontosnak tartjuk a konkrét, reális, saját magához mérten fejlesztő értékelést.

A sajátos nevelési igényű gyermekekre vonatkozó feladatok a munka jellegű tevékenységek területén

- Meglévő ismereteikre támaszkodva a munka megszervezésénél figyelembe vesszük a gyermekek eltérő élettani tapasztalatait.
- A munkafeladatok gyakoroltatásánál ügyelünk a fokozatosság és rendszeresség elvének érvényesítésére.

Pedagógus attitűd:

- Személyes példaadás, bemutatás.
- Következetesség, tudatosság, folyamatosság.
- Magyarázat, kérdés, segítség.
- Dicséret, pozitív megerősítés.

Feltételrendszer:

- Megfelelő *munkaeszközt* (célszerűség, méret, anyag), elegendő *munkalehetőséget* és *időt* biztosítunk.
- Megfelelő *helyet* a rendelkezésre álló térben jelölünk ki, ahol az adott feladat kényelmesen, senkit sem akadályozva, önmaguk és mások veszélyeztetése nélkül elvégezhető.
- Nyugodt, békés *légtér* megteremtése, ahol a gyermekek önállóan tevékenykednek, és bármikor lehetőség nyílik egymástól, vagy a felnőttől segítséget kérni.

Gyermei szükségletek figyelembe vételével a készségek, képességek, alkalmazásképes tudás megalapozása, fejlesztése:*Személyes készségek, képességek:*

Akarati tulajdonságok, aktivitás kialakítása, erősítése, sikerélmény elérése, pozitív önértékelés segítése

Szociális készségek képességek:

Társas kapcsolatok erősítése, érzelmi, erkölcsi, esztétikai nevelés segítése, csapatmunka erősítése

Kognitív készségek, képességek:

Feladattudat, feladattartás erősítése, a tapasztalatszerzés biztosításával a megismerési funkciók fejlesztése

Nyelvi-, kommunikációs készségek, képességek:

Beszédaktivitás, szókincsbővülés lehetősége, ok-okozati összefüggések megfogalmazása, változatos kommunikációs formák alkalmazása (udvarias megszólítás, kérdés, buzdítás, dicséret)

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére:

- ✓ A gyermekek szeretnek közösen dolgozni, örülnek, ha kötelességüket teljesítik.
- ✓ Önállóan, igényesen végzik a napi munkát.
- ✓ Szívesen vállalkoznak egyéni megbízatások elvégzésére.
- ✓ Szívesen közreműködnek a növények gondozásában.
- ✓ Ismerik az eszközök használatával járó veszélyeket.
- ✓ Önállóan rendben tudják tartani önmagukat és közvetlen környezetüket.

6.8 A tevékenységekben megvalósuló tanulás

Cél: A gyermek egész személyiségének, értelmi képességeinek, mozgásos megnyilvánulásainak, nyelvi-kommunikációs képességeinek, érzelmi-szociális magatartásának megalapozása, képességeinek fejlesztése, tapasztalatainak bővítése, rendezése, fejlesztése.

Feladat:

A szűkebb, tágabb környezetből szerzett gyermeki benyomások feldolgozásának biztosítása

A szervezett tanulás formáinak, időkereteinek kialakítása

Sajátos nevelési igényű gyermekekre vonatkozó feladatok megfogalmazása a tevékenységben megvalósuló tanulás területén

A szűkebb, tágabb környezetből szerzett gyermeki benyomások feldolgozásának biztosítása

- A gyermek abból a közegből szerzi tapasztalatait a világról, amelyben él és cselekszik. Ahhoz, hogy a tapasztalat értékeket tükrözzön, irányítás szükséges. Tudatosan tervezett változatos tevékenységekkel elégítjük ki a gyermek megismerési vágyát, kíváncsiságát, sokoldalú érdeklődését, hogy megismerhessék a felfedezés örömét.
- Az egyéni képességeket figyelembe véve olyan színvonalú feladatok elé állítjuk őket, amelyek fejlesztik problémamegoldó gondolkodásukat és az önálló ismeretszerzési képességet.
- A több érzékszervet igénybe vevő tapasztaltatással, a sokoldalú cselekedtetéssel nemcsak ismereteit, hanem szándékos figyelmét, kitartását, feladattudatát is fejlesztjük.
- Figyelünk arra, hogy a tevékenységtartalmakkal ne egymástól elkülönülten, hanem a maguk természetes komplexitásában kerüljenek kapcsolatba a gyermekek.
- Arra törekszünk, hogy minden gyermek kapjon valamilyen pozitív megerősítést, s az értékelés differenciált, árnyalt, fejlesztő legyen, segítve ezzel a gyermek személyiségének kibontakoztatását.
- A tanulás folyamatos, elsődleges terepe a játék és a teljes óvodai élet. Ehhez társulnak a szervezett tanulási lehetőségek.

A szervezett tanulás formáinak, időkereteinek alakítása

- Az egész óvodai nap folyamán a tanulás folyamatos, amely a teljes személyiség fejlődését, fejlesztését támogatja.
- A spontán tapasztalatszerzés mellett szervezett tevékenység is, amelynek időkereteit és formáit megjelenítjük a napi- és hetirendünkben.

A tanulás lehetséges formái:

- Az utánzásos minta- és modellkövetéses magatartás- és viselkedéstanulás (szokások alakítása)
- Spontán játékos tapasztalatszerzés
- A játékos cselekvéses tanulás
- A gyermeki kérdésekre, válaszokra épülő ismeretszerzés
- Az óvodapedagógus által irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés, felfedezés
- A gyakorlati problémamegoldás

Sajátos nevelési igényű gyermekekre vonatkozó feladatok a tevékenységekben megvalósuló tanulás területén

- Meglévő ismereteikre alapozva az esetleges lemaradást vagy tartós stagnálást figyelembe véve visszatérünk a gyermeknek arra a szintjére, amelyben még biztonságosan mozog és fokozatosan terhelve, a feladatok nehezítésével juttatjuk el a következő szintre.
- Speciális szakemberekkel végzett pedagógiai munka mellett érhetik csak el a következőkben leírt fejlettségi szintet.

7 Fejlődés jellemzői óvodáskor végére

- ✓ A gyermek belső érése, valamint a családi nevelés és az óvodai nevelési folyamat eredményeként a kisgyermekek többsége az óvodáskor végére eléri az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettséget. A gyermek az óvodáskor végén belép a lassú átmenetnek abba az állapotába, amelyben majd az iskolában, az óvodából iskolássá szocializálódik. A rugalmas beiskolázás az életkor figyelembevételével mellett lehetőséget ad a fejlettség szerinti iskolakezdésre.
- ✓ Az iskolakezdéshez az alábbi feltételek megléte szükséges: testi, lelki és szociális érettség, amelyek egyaránt szükségesek az eredményes iskolai munkához.

A **testileg** egészségesen fejlődő gyermek hatéves kora körül eljut az első alakváltozáshoz. Megváltoznak testarányai, megkezdődik a fogváltás. Teste arányosan fejlett, teherbíró. Mozgása összerendezettebb, harmonikus finommozgásra képes. Mozgását, viselkedését, testi szükségletei kielégítését szándékosan irányítani képes.

A **lelkileg** egészségesen fejlődő gyermek az óvodáskor végére nyitott érdeklődésével készen áll az iskolába lépésre. A tanuláshoz szükséges képességei alkalmassá teszik az iskolai tanulás megkezdéséhez. Érzékelése, észlelése tovább differenciálódik. Különös jelentősége van a téri észlelés fejlettségének, a vizuális és az akusztikus differenciációnak, a téri tájékozottságnak, a térbeli mozgásfejlettségnek, a testséma kialakulásának.

A lelkileg egészségesen fejlődő gyermeknél

- az önkéntelen emlékezeti bevézés és felidézés, továbbá a közvetlen felidézés mellett megjelenik a szándékos bevézés és felidézés, megnő a megőrzés időtartama; a felismerés mellett egyre nagyobb szerepet kap a felidézés,
- megjelenik a tanulás alapját képező szándékos figyelem, fokozatosan növekszik a figyelem tartalma, terjedelme, könnyebbé válik a megosztása és átvitele,
- a cselekvő-szemléletes és képi gondolkodás mellett az elemi fogalmi gondolkodás is kialakulóban van.

Az egészségesen fejlődő gyermek

- érthetően, folyamatosan kommunikál, beszél; gondolatait, érzelmeit mások számára érthető formában, életkorának megfelelő tempóban és hangsúllyal tudja kifejezni; minden szófajt használ; különböző mondat szerkezeteket, mondatfajtákat alkot; tisztán ejti a magán- és mássalhangzókat azzal, hogy a fogváltással is összefüggő nagy egyéni eltérések lehetségesek; végig tudja hallgatni és megérti mások beszédét,
- elemi ismeretekkel rendelkezik önmagáról és környezetéről; tudja nevét, lakcímét, szülei foglalkozását, felismeri a napszakokat; ismeri és gyakorlatban alkalmazza a gyalogos közlekedés alapvető szabályait; ismeri szűkebb lakóhelyét, a környezetében élő növényeket, állatokat, azok gondozását és védelmét; felismeri az öltözködés és az időjárás összefüggéseit. Ismeri a viselkedés alapvető szabályait, kialakulóban vannak azok a magatartási formák, szokások, amelyek a természeti és társadalmi környezet megbecsüléséhez, megóvásához szükségesek; elemi mennyiségi ismeretei vannak.

Az **óvodáskor végére** a gyermekek szociálisan is éretté válnak az iskolára. A szociálisan egészségesen fejlődő gyermek kedvező iskolai légkörben készen áll az iskolai élet és a tanító szükségletei kielégítésére, - feladattudata kialakulóban van, s ez a feladat megértésében, feladattartásban, a feladatok egyre eredményesebb – szükség szerint kreatív - elvégzésében nyilvánul meg; kitartásának, munkatempójának, önállóságának, önfegyelmének alakulása biztosítja ezt a tevékenységet.

- ✓ Az óvodába járás ideje alatt az óvodai nevelési folyamat célja, feladata a gyermeki személyiség harmonikus testi, lelki, és szociális fejlődésének elősegítése.
- ✓ A **sajátos nevelési igényű gyermekek** esetében folyamatos, speciális szakemberek segítségével végzett pedagógiai munka mellett érhető csak el a fentiekben leírt fejlettségi szint.
- ✓ A **kiemelt figyelmet igénylő gyermekek iskolaérettségi** kritériumai tükrözik a befogadó intézmény elvárásait az iskolába kerülő gyermekekkel szemben.

8 Gyermekvédelem

Cél: az óvodai nevelés (a családi nevelést kiegészítve) a gyermeket óvja, védje, nevelje, szocializálja, figyelembe véve eltérő fejlődési ütemét.

A gyermek nevelése elsősorban a család kötelessége, az óvodai nevelés kiegészíti azt, miközben a családokkal való együttműködés során érvényesíti a segítség családokhoz illesztett megoldásait, esetenként hátrányt csökkentő szerepet tölt be.

Óvodásaink eltérő szociokulturális környezetből kerülnek óvodánkba. Fontos feladatunk az egyéni sorsokkal való törődés, a segítségnyújtás. Minden óvodapedagógus kiemelt feladatai közé tartozik a gyermekvédelmi munka. Különös figyelmet fordítunk a kedvezőtlen szociális és kulturális környezetből érkező gyermekekre. Fontos feladatunk a közösségbe való beilleszkedésük segítése, az egészséges életmód szokásainak és viselkedéskultúrájuk alakítása. Mindezt eredményesen csak szerető – elfogadó, tapintatos nevelői attitűddel érhetjük el, mely egyaránt meghatározó kell legyen a gyermekekkel való bánásmódon túl, a családdal való kapcsolattartásban is. **Munkánk során fő elv: a család tiszteletben tartása, a családi nevelés erősítése, a gyermek iránt érzett felelősség.** A gyermekvédelmi munka fő feladata a prevenció, azaz a veszélyeztetettség kialakulásának megakadályozása.

Feladat:

Felderíteni a gyermekek fejlődését veszélyeztető okokat

Pedagógiai eszközökkel törekedni a káros hatások megelőzésére, ellensúlyozására

Szükség esetén a gyermek érdekében intézkedést kezdeményezni

A gyermekvédelmi felelős a nevelőtestületnek az a tagja, aki az óvodavezető megbízásából képviseli a gyermekvédelmi szempontokat, szervezi, irányítja, és személyes részvételével elősegíti a gyermekvédelemmel kapcsolatos feladatok megvalósítását. Törekszik szakmai ismereteinek bővítésére, elmélyítésére.

Az **óvodapedagógus** köteles tiszteletben tartani a gyermek személyiségét és családja világnézetét. Értérendjét nem kényszerítheti rá senkire az óvodában, vallási, világnézeti kérdésekről nem foglalhat állást nevelőmunkája során.

A helyi programban meghatározott feladatokat folyamatosan, minden pedagógus végzi, a gyermekvédelmi felelős irányításával.

Az óvodapedagógus feladatai:

- elősegíti a veszélyeztetett és hátrányos helyzetű gyermekek óvodába kerülését, járását
- biztosítja a gyermekeket megillető jogok érvényesülését az óvodán belül, szükség esetén védő-óvó intézkedésekre javaslatot tesz
- az új óvodások befogadását elősegíti, beilleszkedésüket az adott csoportba zökkenőmentessé teszi
- a gyermekeket és családjukat a lehetőségekhez képest minél jobban megismeri
- a problémákat, a hátrányos helyzet okozta tüneteket, a gyermeki „segélykérést” felismeri, és ha szükséges, ehhez szakember segítségét kéri
- a feltáró munka után az indulási hátrányok kompenzálására tervet készít és végrehajtja (a kompetenciahatárokon belül) az egyéni bánásmód és a differenciált fejlesztés alkalmazásával
- a felzárkóztatást megszervezi
- a tehetséggondozást megvalósítani, illetve elősegíteni
- az egészségügyi szűrővizsgálatok lebonyolításában részt vesz
- a rendszeres óvodalátogatást figyelemmel kíséri, szükség esetén jelzi a hiányzást
- a családok szociális és anyagi helyzetének megfelelően a különböző támogatásokhoz való hozzájutást javaslatával elősegíti
- ha észleli, hogy a gyermek balesetet szenved, vagy ennek veszélye fennáll, a szükséges intézkedéseket megteszi
- csökkenti az esélyegyenlőtlenséget, megteremti a befogadó környezetet, hozzájárul az előítéletek lebontásához, az újabb előítéletek megelőzéséhez

Az óvodai gyermekvédelmi felelős munkája:

- A gyermekvédelmi felelős képviseli a gyermek- és ifjúságvédelmi szempontokat, szervezi, irányítja, és személyes részvételével elősegíti ezeknek a szempontoknak az érvényesülését.
- A nevelési év elején megtervezi a gyermekvédelmi munkaprogramot az adott évre. Ezt a feladattervet havonkénti lebontásban készíti el a gyermekvédelmi felelős, konkrét tevékenységeket jelölve benne a felelőssel együtt.
- A nevelési év elején írásban tájékoztatja a szülőket a gyermekvédelmi tevékenységről, fogadóórájáról, arról, hogy probléma esetén milyen óvodán kívüli, gyermekvédelmi feladatokat ellátó intézményeket kereshetnek fel.
- Évente legalább egyszer egyeztet a jegyzővel vagy az önkormányzat illetékes előadójával és a gyermekjóléti szolgálattal a nyilvántartást illetően.
- Munkájáról félévenként írásban beszámol a nevelőtestületi értekezleten, illetve egyéb esetekben az intézményvezető utasítására.
- Folyamatosan kapcsolatot tart általában és konkrét esetekben a nevelési tanácsadóval, a gyámhatósággal, a pártfogókkal, nevelőszülői felügyelőkkel, rendőrséggel, valamint a családokkal foglalkozó szakemberekkel és segítőkkel.
- Rendszeresen figyeli a gyermekvédelemmel kapcsolatos jogszabályok változását, a helyi önkormányzat kapcsolódó rendeleteit, és ezt a vezető óvónő és kollégái tudomására hozza.
- Fontos feladata, hogy segítse és szorgalmazza a veszélyeztetettség, a hátrányos helyzet kritériumainak intézményi szintű megállapítását.
- Ha a gyermek veszélyeztetettségének megakadályozása érdekében tett óvodai intézkedési lehetőségek kimerültek, felveszi a kapcsolatot az illetékes szervekkel. Intézkedést kér azoktól a szakemberektől, akik illetékesek a gyermek problémáinak megoldásában.
- Összehangolja a gyermekvédelmi tevékenységet az óvodában dolgozó óvónők között.
- Nyilvántartja a veszélyeztetett és hátrányos helyzetű gyermekeket. A nyilvántartásban feljegyzi a gyermekekkel, illetve a családdal kapcsolatos intézkedéseket és azok eredményességét. Ezt a feladatot a csoport óvónőivel együtt végzik.
- Folyamatosan ellenőrzi a nyilvántartásba vétel, illetve a megszüntetés okait.
- Elősegíti a csoportvezető óvónők felderítő tevékenységét. Szükséges esetekben családlátogatást végez a csoport óvónőivel.
- Továbbképzéseket tart a lehetséges eljárásokról, módszerekről, egyes gyermekek érdekében teendő intézkedésekről tanácsot ad.
- Javaslatot tesz a különböző segélyezési formákra, segít a segélykérelmek, a környezettanulmány elkészítésében, ahol szükséges.
- Részt vesz a gyermekvédelmi munka intézményi ellenőrzésében, értékelésében és minőség fejlesztésében, mint a vezető óvónő szakembere.
- A szülők által jól látható helyen közzé teszi a gyermekvédelmi feladatot ellátó fontosabb intézményeket.

Az intézmény-egység vezető gyermekvédelmi feladatai

Felelős:

- a gyermekvédelmi feladatok megszervezéséért és ellátásáért,
- a nevelő és oktató munka egészséges és biztonságos feltételeinek megteremtéséért, és a gyermekbalesetek megelőzéséért,
- a gyermekek rendszeres egészségügyi vizsgálatának megszervezéséért,
- a körzetben lakó öt éves gyermekek felkutatásáért,
- gyermekekkel kapcsolatos adatok védelméért.

9 Az óvoda kapcsolatrendszere

Elképzeléseink megvalósítása a partnerekkel való együttműködésen nyugszik.

Az óvoda a társadalomban elfoglalt helye szerint kapcsolatban van különböző csoportokkal, szervezetekkel, intézményekkel. Legfontosabb és legszorosabb kapcsolata az óvodába járó gyermekek családjával van. Kétoldalú kapcsolatra törekszünk, melyhez a szülők felé való visszajelzések minden formáját igénybe vesszük.

A család és az óvoda kapcsolata

Fontos feladat a családok megismerése, a velük való szoros nevelői együttműködés és az, hogy az együttműködés formái, milyensége biztonságot adjon a szülőnek, gyermeknek, óvodapedagógusnak egyaránt.

A gyermek elsősorban a családban nevelődik. Jó esetben az óvoda folytatja, és kiegészíti a megkezdett nevelési folyamatot.

- A folyamatos kapcsolattartás, a gyermek személyiségére ható nevelői eljárások egyeztetése az együttnevelés, nevelőmunkánk szerves része kell, hogy legyen. Az óvodai dokumentumokban megfogalmazott normarendszer elfogadására, a szülők nevelési felfogásába való beépítésére motiválunk.
- Az óvodapedagógusnak a kapcsolatteremtés terén a kezdeményező szerepet kell vállalnia. A szülő kérjen és kapjon tanácsot nevelési kérdéseiben.
- A szülőket érdekeltté kell tenni a pedagógiai kérdésekben. Ennek eredményes módja a nyugodt, felszabadult beszélgetés (tapintatos, tárgyilagos véleménynyilvánítás).
- A szülők szemléletformálását alakítani kell a családon belüli arányos munkamegosztás működtetése érdekében.
- A szülők figyelmét ráirányítani arra, hogy a gyermek szabad választási lehetőséggel bír anélkül, hogy szigorú nemi szerepek által meghatározott korlátozások vonatkoznának rá.
- A szülőket tájékoztatni kell arról, hogy az iskolára való előkészítés az óvodában nem külön feladat, hanem a gyermeki személyiséget kibontakoztató 3-4 éves nevelési folyamat eredménye, az iskolai beilleszkedés közvetett segítségével az óvoda kiegészíti a családi nevelést.

Kapcsolattartási formák:

- o Családlátogatás
- o Közös programok, ünnepek
- o Napi találkozások
- o Nyílt napok
- o Szülői értekezlet
- o Alkalmanként egyénre szabott tájékoztatás

A családlátogatás célja, hogy az óvodapedagógus megismerje a gyermeket közvetlen környezetében, felmérje helyét a családban, tájékozódjon a család nevelési elveiről, szokásairól. A gyermek érdekében szükség szerint a gyermekvédelmi felelőssel együtt végezzék ezt.

Beszoktatásnál különbséget kell tennünk, a családból, bölcsődéből vagy más közösségből érkező gyermekek között. A beszoktatás a későbbi közösségi életet is meghatározhatja. A gyermek óvodai élményein keresztül a család is kialakít egy képet a csoportról, óvodapedagógusról, óvodáról.

A közös programok és ünnepek lehetőséget teremtenek a család és óvoda közötti kapcsolat elmélyítésére, egymás szokásainak, értékrendjének még jobb megismerésére, nevelési elveik közelítésére. A közös programok nem csak a közös ünnepeket tartalmazzák, hanem a szülőkkel együtt megszervezett kirándulásokat sportprogramokat, kulturális eseményeket s az ezekre való felkészülést. Fontos, hogy az ünnepek emelkedjenek ki az óvoda mindennapjaiból, úgy külsőségeiben, mint belső tartalmukban.

Az óvoda nyitottságából adódóan ahhoz, hogy a szülő folyamatosan tájékoztatva legyen a gyermekével történt eseményekről, fejlődéséről, valamint az óvodapedagógus is a családban történt eseményekről, **napi kapcsolattartásra** van szükség.

Nyíltnapon a szülőknek lehetőséget biztosítunk a napi életbe való betekintésre. A szülők személyes élményeik alapján gyermekük új vonásait, tulajdonságait fedezhetik fel, képet kapnak gyermekük közösségben elfoglalt helyéről, viselkedéséről, teljesítőképességéről, egyúttal módjuk van társaikkal való összehasonlításra is.

Szülői értekezleten az óvodát, a csoportot, a gyermeket, a szülőket érintő legfontosabb témákat, feladatokat, programokat, problémákat beszéljük meg. Az óvodapedagógus feladata a szülők véleményének meghallgatása, javaslataik figyelembe vétele.

Egyénre szabott tájékoztatási lehetőség olyan információk cseréjére, melyek a gyermekkel, vagy közvetlen környezetével kapcsolatosak, esetleg bizalmas jellegűek (időpont egyeztetés a szülővel).

Óvoda és a bölcsőde kapcsolata

Kapcsolatot tartunk a szomszédos bölcsődével, ahonnan évek óta sok gyermeket veszünk át. Kölsönösen tájékoztatjuk egymást az intézményünkben folyó nevelő munkáról, így tesszük zökkenőmentessé a gyermekek számára az átmenetet.

A kapcsolattartás formái:

- Tájékoztató látogatás a bölcsődében, a bölcsőde szokásrendszerének megismerése
- Ismerkedés a bölcsőde nagycsoportosaival
- Bölcsődések látogatása az óvodában
- Gondozónők meghívása nyílt napra
- Szülői értekezlet a leendő óvodások szüleinek

Kapcsolat a város óvodáival

A város óvodáival kialakított partneri kapcsolat megőrzésére, továbbfejlesztésére törekszünk. Részt veszünk egymás rendezvényein, gyermekeink rendszeresen és sikeresen képviselik óvodánkat a városi művészeti és sport rendezvényeken:

- Sportversenyek
- Rajzpályázatok
- Népi-tánc találkozók
- Környezetvédelmi vetélkedők
- Versmondó találkozó
- Bábtalálkozó

A város óvodáiban szervezett munkaközösségi foglalkozásokon, továbbképzéseken szintén részt veszünk (fejlesztőpedagógia, hagyományörzés stb.)

Az óvoda és az iskola kapcsolata

Az iskolával kialakított jó kapcsolat további ápolására törekszünk, e kapcsolat alakításában, fenntartásában az óvoda nyitott és kezdeményező szerepet vállal.

A kapcsolattartás formái:

- Kölsönös látogatások, egymás munkájának alaposabb megismerése,
- Óvodapedagógus és tanítók közös tapasztalatcseréi, hospitálások,
- Nagycsoportos és elsőosztályos gyermekek közös találkozásai,
- Beszélgetés az óvodából iskolába érkező gyermekekről,
- Konzultáció az óvodából az iskolába való átmenet megkönnyítése érdekében.
- Az óvodai, iskolai rendezvényeken kölsönös részvétel, segítségnyújtás.

Alapelvek:

- Az óvodából az iskolába történő átmenet zavartalan biztosítása
- Kölsönös nyitottság érvényesülése
- Egymás munkájának megismerése
- Kölsönös bizalom, megbecsülés egymás nevelőmunkája iránt
- Minden gyermek örömmel induljon óvodába

Társadalmi környezet, partnerkapcsolatok

A pedagógiai szakszolgálatok a gyermekek nevelését speciális ismereteikkel segítik, partneri támogatásukat továbbra is igényeljük.(Nevelési Tanácsadó, Szakértői Bizottság)

Beszédhibás gyermekeinket a Városi Logopédia látja el.

A hátrányos helyzetben élő gyermekek, családok megsegítésére a **Gyermekjóléti Szolgálat** munkatársaival, az óvoda védőnőjével és a **Cigány Helyi Kisebbségi Önkormányzat** képviselőivel együttműködésre törekszünk.

FÜGGELÉK

Jó gyakorlatok átvétele, adaptációja

„Egészség óvo-da” (Egészségre nevelés az óvodában)

Cél:

Az egészségnevelés gyakorlatának célja az, hogy az egészség mindenki számára elrendővé, és elérhetővé váljon, tehát az egészség védelme. A pozitív egészség tartalmában domináló jegyek: életöröm, jó közérzet, kiegyensúlyozottság, munkakedv, kreativitás, fittség, fizikai, pszichikai, szociális alkalmazkodó képesség. A gyerekeknél célja az egészséges életmód csírájának elvetése. Szokások kialakítása, az egészséges életmód megalapozása.

Az óvodapedagógus feladatai:

- A gyerekek élményeire és ismereteire épít, tevékenységet kínál, melyen keresztül további tapasztalatokat szerezhet a gyermek az egészséges életmódról (étkezés, mozgás, tisztálkodás).
- A kisgyermek mozgásigényének kielégítése, harmonikus, összerendezett mozgásainak fejlesztése.
- Úszásoktatás szervezése (az óvodában kialakult gyakorlat szerint).
- Egészséges tárgyi és személyi környezet biztosítása.
- A családdal való együttműködés.
- Egészségvédelemmel kapcsolatos ismeretek nyújtása játékos formában.
- Egészségneveléssel kapcsolatos tájékoztatók, előadások szervezése a szülők részére.

Az egészségvédelemmel, egészségfejlesztéssel kapcsolatos tevékenységeink:

- Lelki egészség megóvása (értelmi fejlődés, érzelmi biztonság nyújtása.).
- Szociális kapcsolatok harmóniája (közösségi élet, segítség, stb.).
- Egészségvédő képesség fejlesztése.
- A gyermekek egészséges életmódjának, egészségvédő szokásainak kialakítása.
- A szülők otthoni egészségnevelő feladata (higiénés szokások alakítása, egészségvédő példamutatás).
- Egészségügyi szolgálattal való együttműködés (gyermekorvos, védőnő, fogorvos).
- Testi egészség védelme (gondozás, ápolás, edzés, mozgásfejlesztés).

„Add a kezed Hátrányos helyzetű és halmozottan hátrányos helyzetű óvodások nevelési gyakorlata”

Cél:

Az „Add a kezed” program célja , hogy az óvodánkba járó hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek szükségleteire építve a Helyi Óvodai nevelési Programban megfogalmazott cél és eszköz-rendszert figyelembe véve az óvodáskor végére az iskolakészültséget minden gyermek elérje. A halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek iskolai sikerességének záloga a megfelelő minőségű és időtartamú óvodai nevelés. Az iskoláskor kezdetéig a gyermekek fejlődésének üteme messze meghaladja a későbbi életszakaszok fejlődésének sebességét. Óvodánk különös figyelmet fordít a rászoruló gyermekek differenciált fejlesztésére, ezért határozotunk úgy, hogy – a helyi elvárásokat is kielégítendő – egy olyan program megvalósításába kezdünk, amely célirányosan e társadalmi réteg gyermekeinek adja meg a még nagyobb esélyt a szocializálódásra, a környezet megismerésére, a tanulási folyamatokban való sikeresség elérésére.

Az integrációs fejlesztés célja, a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek esélyegyenlőségének előmozdítása érdekében az egyenlő hozzáféréseken túl olyan támogató lépések, szolgáltatások tervezése és megvalósítása, amelyek csökkentik meglévő hátrányaikat, javítják óvodán belüli sikerességüket.

Feladataink az etnikai kisebbséghez tartozó gyerekek nevelésében:

- Jellegzetes hagyományok, szokások felkutatása, ápolása.
- Az egészséges életmódra nevelés szokásainak kialakítása, a szociális hátrányból eredő hiányok kompenzálása. A higiénia, táplálkozási szokások, a pihenés, edzés, mentálhigiénét biztosító szemléletnek megalapozása.
- Az érzelmi élet gazdagítása, a kezdeti gátlások feloldása, mintakövetéses tanulással, egyéni élmények átélésével.
- Az értelmi képességek területén mutatkozó eltérések kiegyenlítése, az iskolai élethez szükséges személyiségjegyek, részképességek fejlesztése. A kisebbségi sajátosságok miatt kiemelten foglalkozunk az ének-zenei neveléssel.
- Az esetleges veszélyeztetettség miatt kiemelt feladatnak tekintjük az együttműködést a szűkebb és tágabb környezettel (család, fenntartó szerv, Kisebbségi Önkormányzat, iskola, egészségügyi intézmények, Gyermekjóléti Szolgálat)

A BELVÁROSI ÓVODA IPR ADAPTÁCIÓS TERVE

Az óvodai fejlesztő program céljai	Kapcsolódó intézményi feladatok	Intézményi dokumentumok
1.Szervezési feladatok		
A halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek óvodai beíratásának támogatása (a teljes körű, minél hosszabb ideig tartó óvodáztatás biztosítása a célcsoport körében, a beóvodázási programért felelős személy vagy team kijelölése)	- Egyeztetés az óvoda védőnőjével, és a Gyermekjóléti Szolgálat munkatársaival - Beóvodázási felelős kijelölése	IMIP, éves munkaterv
Integrációt elősegítő csoportalakítás (olyan csoportalakítási elvet kell választani, amely biztosítja a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek arányos eloszlását)	Az óvodába jelentkező gyermekek csoportba osztása (életkor és HHH-s arány figyelembevételével)	Csoportnapló, gyermekvédelmi munkaterv
Az igazolatlan hiányzások minimalizálása	Szülők tájékoztatása a hiányzások következményeiről	Csoportnapló, szülői értekezlet jegyzőkönyve
A szülők munkába állását lehetővé tévő nyitva tartás kialakítása	Igények felmérése a szülői értekezleten	Szülői értekezlet jegyzőkönyve, Házi rend
2. Nevelőtestület együttműködése		
Rendszeres team munka valamennyi munkatárs részvételével, esetmegbeszélések, hospitálások)	Esetmegbeszélések hospitálások szervezése	Feljegyzések
3. Pedagógiai munka kiemelt területei		
3.1. Az óvodába lépéskor komplex állapotfelmérés (részletes anamnézis)	Anamnézis lap összeállítása, kitöltése a szülőkkel együtt	Egyéni fejlődési, fejlesztési napló
3.2. Kommunikációs nevelés (szókinés, nyelvi kifejezőképesség, beszédértés, beszéd észlelés fejlődésének elősegítése)	A Pedagógiai program megvalósítása, továbbképzéseken való részvétel, önképzés	Pedagógiai program, Csoportnapló
3.3. Érzelmi nevelés, szocializáció (az intézményes	Pedagógiai program megvalósítása, továbbképzéseken való	Pedagógiai program,

nevelésbe illeszkedés elősegítése, bizalom, elfogadás, együttműködés)	részvétel, önképzés	Csoportnapló
3.4. Egészséges életmódra nevelés (egészségtudat kialakítása, táplálkozás)	Pedagógiai program megvalósítása, továbbképzéseken való részvétel, önképzés	Pedagógiai program, Csoportnapló
3.5. Társadalmi érzékenység tudatos fejlesztése	Pedagógiai program megvalósítása, továbbképzéseken való részvétel, önképzés	Pedagógiai program, Csoportnapló
3.6. Korszerű óvodapedagógiai módszerek (a gyermek kezdeményezéseire támaszkodó módszerek, differenciálás, kooperatív technikák, mozgás, zene felhasználása, szülőkkel való partneri együttműködés módszerei)	Hospitálások szervezése, továbbképzéseken való részvétel	Pedagógiai program, Csoportnapló
4. Gyermekvédelemmel, az egészségügyi ellátással, szociális segítségnyújtással kapcsolatos munka		
4.1. Egészségügyi szűrővizsgálatok (a gyermek fejlődésének nyomon követése, regisztrálása, szükség esetén szakorvosi - fogászat, szemészet, fülészet, ortopédia - vizsgálatának) kezdeményezése, megszervezése	Egyeztetés az óvoda védőnőjével a szűrővizsgálatok megszervezése érdekében	Feljegyzés
4.2. Gyermekorvosi, védőnői tanácsadás (a szülők számára az együttműködő partnerekkel kialakított közös programok)	Szülői fórum szervezése	Jegyzőkönyv
4.3. Gyermekjóléti szolgáltatások kezdeményezése illetve szervezése (ruhák, játékok, könyvek gyűjtése, adományozása, kölcsönzése; kirándulások, táborok szervezése; rendezvények látogatása)	Ruhabörze, egyéb programok szervezése	Éves munkaterv, Csoportnapló
4.4. A szociális ellátórendszerrel való aktív együttműködés (egyetlen gyermek se maradjon ki az óvodából a szülők szegénysége, az óvoda által kért természetbeni és pénzügyi hozzájárulások fedezetének hiányában)	Rendszeres kapcsolattartás, konzultáció a szociális ellátórendszerrel	Pedagógiai Program, Gyermekvédelmi munkaterv
5. Együttműködések kialakítása az óvodán kívüli szervezetekkel, különösen az alábbiakkal		
5.1. Gyermekjóléti, családsegítő szolgálat (a szülők támogatása, erőforrásainak feltárása)	Rendszeres kapcsolattartás, konzultáció a szociális ellátórendszerrel	Pedagógiai Program Gyermekvédelmi munkaterv
5.2. Védőnői hálózat (a gyermekek óvodai beíratásának támogatása; korai képességgondozással)	Kapcsolattartás az óvoda védőnőjével	Gyermekvédelmi munkaterv

kapcsolatos tanácsadás)		
5.3. Szakmai szolgáltatók (konzultációk a gyermek fejlődéséről, fejlesztési terv közös kidolgozása, szolgáltatások biztosításának megtervezése és biztosítása)	Nevelési Tanácsadóval való szoros együttműködés	Gyermekevédelmi munkaterv Egyéni fejlődési, fejlesztési napló
5.4. Cigány kisebbségi önkormányzat illetve civil szervezetek (a gyermekek óvodai beíratásával, a hiányzás csökkentésével, iskolaválasztással, szülői programokkal kapcsolatos együttműködés)	Szülői Fórum szervezése	Jegyzőkönyv
6. Óvoda-iskola átmenet támogatása		
6.1. Iskolaérettség elérését támogató pedagógiai munka (a tanulási képességek megalapozása, a tanulási és egyéb részképesség zavarok kialakulásának megelőzése, megoldási késztetés, monotónia tűrés, figyelemkoncentráció, az alkotásvágy szükséges szintjének kialakítása)	Közös hospitálások szervezése az iskolával	Éves munkaterv, Feljegyzések
6.2. Iskolaválasztás (a kijelölt iskolával, a szabad iskolaválasztással, a halmozottan hátrányos helyzetűek előnyben részesítésével, a sajátos nevelési igényűvé minősítéssel kapcsolatos felvilágosítás, tanácsadás) támogatása	Szülői értekezlet szervezése, beiskolázásért felelős személy kijelölése	Éves munkaterv, feljegyzések
6.3. Az érintett iskolákkal közös óvoda - iskola átmenetet segítő program kidolgozása (hospitálások, esetmegbeszélések, szakmai műhely, közös programok)	Team munka az iskolával	Feljegyzések, csoportnapló
6.4. A gyerekek fejlődésének utánkövetése legalább az általános iskola első évében	Kapcsolattartás az érintett iskolákkal	IMIP
7. Szülőkkel való kapcsolattartás, együttműködés		
7.1. Személyes kapcsolat kialakítása minden szülővel	Fogadóórák szervezése	Feljegyzések
7.2. A gyermekek egyénre szabott beszoktatásának biztosítása	Beszoktatás megszervezése (egyeztetés a szülőkkel)	Éves munkaterv Feljegyzés csoportnaplóban
7.3. Rendszeres napi, vagy heti tájékoztatás a gyermekek fejlődéséről, az egyéni fejlesztési napló bejegyzéseinek megbeszélése, a gyerekek alkotásainak	Rendszeres tájékoztatás (fogadóóra, szülői értekezlet, nyílt napok szervezése)	Feljegyzés csoportnaplóban, faliújság

megmutatása, elemzése, szülők részvételi lehetőségének biztosítása a foglalkozásokon		
7.4. Egyéni beszélgetések, gyermekneveléssel kapcsolatos nézetek kicserélése, a család szokásainak, értékrendjének megismerése, megértése, a család erőforrásainak feltárása	Családlátogatás	Feljegyzés csoportnaplóban
7.5. Szülői közösségek kialakítása, rendezvények szervezése	Szülői értekezlet szervezése	Feljegyzések
7.6. Partnerközpontú működés, szülői igények kiszolgálása	Szülői elégedettségi kérdőívek kiosztása, feldolgozása, intézkedési terv elkészítése	IMIP
8. Intézményi önértékelés, eredményesség		
8.1. Intézményi önértékelés készítése az Országos Oktatási Integrációs Hálózat ajánlása alapján	Kérdőívek készítése, kiosztása	Éves értékelés, intézmény honlapja
8.2. Eredményesség (indikátorok teljesülése: beóvodázási arány, hiányzás csökkenése,	az önértékelés eredményének függvényében intézkedési terv készítése	Intézkedési terv

